

STRATEGI FÖR UPPDRAGSUTBILDNING:

ökade volymer i extern fort- och vidareutbildning

Utredare: Sabrina Thelander, universitetslektor

Stygrupp:

Jörgen Nissen, ordförande
dekan för Utbildningsvetenskap

Lena Törnborg
controller vid Institutionen för klinisk och experimentell medicin (IKE)

Per-Olof Brehmer
prefekt vid Institutionen för ekonomisk och industriell utveckling (IEI)

Peter Värbrand
vicerektor för samverkan

Strategi för uppdragsutbildning:

ökade volymer i extern fort- och vidareutbildning

Sammanfattning

I sitt utbud av utbildningar ska LiU ta fasta på allas kapacitet att lära under hela livet och i alla de miljöer som de vistas i, från förskola till yrkesliv. Genom en ökad volym av uppdragsutbildning kan LiU öka individens möjligheter till bildning och livslångt lärande. Huvudmomenten i den strategi för en ökad volym av uppdragsutbildning vid LiU som föreslås är:

att LiU ska arbeta med uppdragsutbildning utifrån följande universitetsgemensamma vision:

Uppdragsutbildning i samverkan – för ett livslångt lärande på vetenskaplig grund och för kvalificerade analyser av nuvarande och framtida kompetensbehov.

att LiU organiserar sig på ett sätt som gör det möjligt för institutionerna och fakulteterna att, med stöd av och drivkraft från en universitetsgemensam funktion kallad LiU Uppdragsutbildning och i samverkan med det omgivande samhället, utveckla och erbjuda uppdragsutbildning. LiU Uppdragsutbildning föreslås vara en enhet som är organisatoriskt placerad på universitetsförvaltningen.

att ett utvecklingsprojekt som förbereder den föreslagna verksamheten tillsätts under hösten 2017.

Innehåll

1	Utredningens bakgrund.....	4
1.1	Uppdragsutbildning – en kärnverksamhet för universitet och högskolor	4
1.2	Utredningsuppdraget.....	5
1.2.1	Uppdraget.....	6
1.2.2	Arbetssätt	6
1.2.3	Utredningens kartläggning: metod och urval	7
2	Allmänt om uppdragsutbildning.....	8
2.1	Vad är uppdragsutbildning?	8
2.2	Vilka regler gäller för uppdragsutbildning?	8
2.2.1	Möjliga utbildningsanordnare	8
2.2.2	Möjliga uppdragsgivare	9
2.2.3	Anknytning till examensrätten	10
2.2.4	Lokala riktlinjer för uppdragsutbildning	10
2.2.5	Skriftliga avtal	11
2.2.6	Avgifter	11
2.2.7	Övrigt.....	12
3	Stat, universitet och studenter om uppdragsutbildning.....	13
3.1	Staten om uppdragsutbildning	13
3.1.1	UKÄ:s reflektioner och förslag till regeringen 2016.....	14
3.2	Universiteten om uppdragsutbildning	16
3.2.1	SUHF:s rekommendationer till universitet och högskolor	16
3.2.2	Universitetens synpunkter på förordningen och dess tillämpning	17
3.3	Studenterna om uppdragsutbildning	17
4	Uppdragsgivarna	19
4.1	Vilka är uppdragsgivarna?	19
4.1.1	LiU:s uppdragsgivare	20
4.2	Så vill uppdragsgivarna samverka med LiU	20
4.2.1	Kommunerna	21
4.2.2	Region Östergötland	22
4.2.3	Företagen	22
5	Organisation och arbetssätt vid andra universitet – några exempel	25
5.1	Karlstads universitet	26
5.1.1	Organisation och arbetssätt på KAU	26
5.1.2	KAU Uppdrags AB	27
5.2	Uppsala universitet	28
5.2.1	Organisation och arbetssätt på Uppsala universitet	28
5.2.2	Avdelningen för uppdragsutbildning vid Uppsala universitet.....	29
5.2.3	Umeå universitet.....	30
5.2.4	Uppdragsutbildning vid Enheten för externa relationer	31
5.3	Kommentar om vad vi kan lära.....	31

6	Uppdragsutbildning och LiU – nuläget	32
6.1	Institutionernas och fakulteternas röst	32
6.1.1	Prefektledningsrådet.....	35
6.2	Volym av uppdragsutbildning vid LiU.....	40
6.2.1	En jämförelse med andra universitet	42
6.3	Utbud.....	44
6.4	Uppdragsutbildning och Spetsa AB.....	46
7	Förslag till strategi för en ökad volym av uppdragsutbildning vid LiU.....	48
7.1	En vision och en avsiktsförklaring för arbetet med uppdragsutbildning	48
7.2	Utgångspunkter för utredningens förslag	49
7.2.1	Svårigheter att bemanna uppdragsutbildning och liten beredskap för distansutbildning kan inte åtgärdas genom förslaget.....	49
7.2.2	Uppdragsutbildning ska vara en kärnverksamhet vid LiU	49
7.2.3	Uppdragsutbildning vid LiU bör ses som ett ”kunskapsprojekt” och inte ett affärsprojekt.....	50
7.2.4	LiU behöver utveckla kunskap och rutiner för att bedriva mer uppdragsutbildning	51
7.2.5	Förslaget måste beakta de förhållanden som råder vid LiU	51
7.2.6	Samverkan om uppdragsutbildning kräver tid, engagemang och kunskap	52
7.2.7	Uppdragsutbildning ska vara en ”avgränsad” verksamhet	52
7.3	En organisation för en ökad volym av uppdragsutbildning.....	53
7.3.1	Ansvarig institution	54
7.3.2	Ansvarig fakultet	55
7.3.3	LiU Uppdragsutbildning – ett stöd och en drivkraft	55
7.4	LiU uppdragsutbildning – organisation och bemanning.....	56
7.4.1	Organisatorisk placering.....	56
7.4.2	Organisation och bemanning.....	57
7.4.3	Uppdrag rörande uppdragsutbildning på LiU Skolsamverkan flyttas	58
7.5	En kalkylmodell för full kostnadstäckning.....	59
7.6	Tidplan	60
7.7	Ett förberedande utvecklingsprojekt	61
7.7.1	Projektets uppdrag.....	61
7.7.2	Projektets bemanning	62
7.8	Utredningens förslag i korthet.....	62
8	Referenslista	64
Bilaga 1	Förordningen om uppdragsutbildning	65
Bilaga 2	Tillägg i förordningen	66
Bilaga 3	Intervjuer och möten.....	67
	Intervjuer och möten vid LiU	67
	Intervjuer och möten med målgruppen/uppdragsgivarna	67
	Intervjuer och möten med andra universitet.....	67

1 Utredningens bakgrund

1.1 Uppdragsutbildning – en kärnverksamhet för universitet och högskolor

Sverige ska vara ett land där alla har möjlighet till ett livslångt lärande från förskolan till yrkeslivet. Begreppet livslångt lärande har sedan mitten av 1990-talet kommit att användas som en samlingsterm för ett sätt att se utbildning som något som betonar varje individs kapacitet att lära under hela livet och i alla de miljöer hon vistas.¹

Det är inte förvånande att det livslånga lärandet genom fort- och vidareutbildning ges stor betydelse i vår tid. Arbetsmarknaden är mer föränderlig än någonsin; arbeten försvinner medan andra tillkommer i allt större utsträckning och snabbare takt. Det finns anledning att tro att yrkesverksamma i framtiden kommer att behöva byta arbete eller yrke under sitt arbetsliv ännu mer än vad som sker i dag. Kunskaper och färdigheter kan behöva utvecklas och uppdateras flera gånger under ett arbetsliv.

Mot denna bakgrund är det inte överraskande att uppdragsutbildning – en form av fort- och vidareutbildning – är en viktig och omdiskuterad fråga nationellt och vid Linköpings universitet (LiU).

Staten understryker uppdragsutbildningens betydelse för det livslånga lärandet och högskolornas och universitetets ansvar för att erbjuda denna typ av utbildning. Uppdragsutbildningen ses som ett viktigt instrument i högskolans samverkan med det omgivande samhället; den bör utvecklas och planeras i samverkan med det omgivande samhället.² I regeringens proposition *Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft* står att universitet och högskolor inte bara ska ansvara för att bedriva en nyfikenhetsorienterad forskning, utan också för att samverka med det omgivande samhället på ett sådant sätt att man skapar starka system för nyttiggörande.³ Uppdragsutbildning kan ses som en del i ett sådant system.

Sveriges universitets- och högskoleförbund, SUHF, har samma inställning och i rapporten *Hur ska högskolan öka uppdragsutbildningen*⁴ rekommenderar man

¹ RiR 2016:15 *Det livslånga lärandet inom högre utbildning* (Stockholm: Riksrevisionen)

² HSV 2003 *Uppdragsutbildning – en vägledning*;
UHRFS 2013:11 *Universitets- och högskolerådets föreskrifter om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor*

³ Regeringens prop. 2016 17:50 *Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft* (Stockholm: Utbildningsdepartementet)

⁴ SUHF 2001 *Hur ska högskolan öka uppdragsutbildningen*

universitet och högskolor att på olika sätt arbeta för en ökad volym av uppdragsutbildning samt ger rekommendationer för hur det ska gå till (se nedan, avsnitt 3.2).

Vid LiU bedrivs uppdragsutbildning, men det finns en tydlig ambition att ännu mer än i dag bidra till allas möjlighet till ett livslångt lärande och, i förlängningen, en långsiktigt hållbar samhällsutveckling. I direktiven till den utredning vars kartläggning och förslag presenteras i denna rapport uttrycks detta på följande sätt: ”LiU vill på olika sätt ta del i samhällsutvecklingen. Ett sätt är att tillgängliggöra universitetets kompetens också för uppdragsutbildning. Ett område där samhällsrelaterade insatser för fort- och vidareutbildning är och kommer att bli än mer eftertraktade framöver rör arbetsmarknadens omställning till en kunskapsekonomi med behov av kompetensutveckling inom vissa sektorer. Som förnyare av högre utbildning är detta en utmaning som LiU antar”.⁵

LiU ser också uppdragsutbildningen som betydelsefull för annan verksamhet som bedrivs vid LiU. Uppdragsutbildning ger möjlighet att föra in mera av yrkeslivets viktiga problem i den akademiska miljön, för att på så sätt skapa en bas för utveckling av annan utbildning samt forskning. Dessutom kan uppdragsutbildning bli ytterligare en källa till finansiering av LiU:s verksamhet, genom att den kan ge underlag för ett optimalt ianspråktagande av LiU:s samlade resurser (personal, lokaler, utrustning etcetera). Rätt bedriven och prissatt kan uppdragsutbildningen också innefatta arbetstid för viktig kompetensutveckling inklusive forskning.⁶

1.2 Utredningsuppdraget

Mot bakgrund av det som har redovisats ovan finns det flera skäl att se samverkan om uppdragsutbildning som en viktig uppgift för LiU. Trots det bedriver LiU idag förhållandevis lite uppdragsutbildning jämfört med andra svenska lärosäten. En orsak kan vara att LiU har en utpräglad campus- och programprofil. Den kan ha bidragit till att uppdragsutbildning inte har setts som en prioriterad utbildningsform. Ännu en orsak kan vara att det saknas en tydlig LiU-gemensam strategi och ambitionsnivå rörande uppdragsutbildning (vilket gäller fort- och vidareutbildning överhuvudtaget).

Därför beslutade LiU 2015 att tillsätta utredningen ”Strategi för uppdragsutbildning: ökade volymer i extern fort- och vidareutbildning”.

⁵ LiU Projektdirektiv Dnr LiU 2016-00685

⁶ Riktlinjer för uppdragsutbildning vid LiU (Dnr LiU-2011-00651)

1.2.1 Uppdraget

Utredningens uppdrag var att utarbeta ett förslag till ny LiU-strategi för uppdragsutbildning.

Beslutsunderlaget skulle innehålla

- en nulägesanalys av förutsättningarna att utveckla mer kunskap om och bättre rutiner för uppdragsutbildning vid LiU;
- information om hur uppdragsutbildning organiseras vid andra lärosäten;
- målgruppsanalys;
- reviderade riktlinjer för LiU:s uppdragsutbildning inkluderande process, ansvarsfördelning, organisering av verksamhetsstöd och kostnadskalkyl;
- diskussion om risktagande, ekonomiska styrmedel och finansieringsmodell.

1.2.2 Arbetssätt

Utredningen har löpt över tio månader; utredaren har varit engagerad på halvtid. Under fyra månader påbörjade fil dr Anna-Carin Ramsten arbetet med utredningen under våren 2016. Efter ett uppehåll i utredningsarbetet tog universitetslektor Sabrina Thelander vid i januari 2017.

Utredningen har bedrivits i projektform. Utredaren har arbetat tillsammans med en styrgrupp: Jörgen Nissen, ordförande och dekan för Utbildningsvetenskap; Per-Olof Brehmer, prefekt vid Institutionen för ekonomisk och industriell utveckling (IEI); Lena Törnborg, controller vid Institutionen för klinisk och experimentell medicin (IKE); Peter Värbrand, vicerektor för samverkan. Under våren 2016 har styrgruppen haft sju möten (alla utom ett var fyra timmar långa).

Kunskapsresurser i utredningen har följande personer vid universitetsförvaltningen varit: Andreas Sundberg, redovisningschef på Planerings- och ekonomiavdelningen; Maria Skoglund, universitetsjurist och enhetschef på Dokument- och arkivenheten; Susanna Lönnqvist, kommunikatör på Grants Office. Under våren 2016 var även David Otterborg, affärsutvecklingsansvarig på det LiU-ägda dotterbolaget Spetsa AB, en resurs i utredningen.⁷

Preliminära förslag till strategi för en ökad volym av uppdragsutbildning har presenterats för rektors ledningsråd och prefektledningsrådet. Förslag och synpunkter från dessa möten har successivt bearbetats och i många fall bidragit till förändringar i utredningens slutsatser och rekommendationer.

⁷ Dessutom har universitetslektor Bo Persson vid Avdelningen för statsvetenskap, IEI, varit behjälplig med framtagande av statistik.

1.2.3 Utredningens kartläggning: metod och urval

Kunskapsunderlag har huvudsakligen samlats in genom intervjuer, möten, dokumentstudier och studiebesök.

Kartläggningen omfattar drygt 30 intervjuer (varav nio gjordes under våren 2016) med olika representanter för institutionerna och fakulteterna vid LiU, representanter för potentiella och befintliga uppdragsgivare (kommuner, region Östergötland, företag) och företrädare för organisationer vid andra universitet som har ett särskilt ansvar för att arbeta med uppdragsutbildning. Utredningen har samlat information genom att delta i möten med kanslichefer, avdelningschefer, prefekter, dekaner och universitetsledning vid LiU samt ett möte med Spetsa AB. Den har också gjort studiebesök på ett annat universitet.

Detta första kapitel följs nu av ett kapitel som syftar till att ge information om uppdragsutbildning i allmänhet: Vad är uppdragsutbildning och vilka regler gäller? Därefter redovisas statens, universitetens och studenternas förhållningssätt till uppdragsutbildning i kapitel 3. I kapitel 4 får vi veta vilka uppdragsgivarna är och hur de vill samverka med LiU om uppdragsutbildning. Kapitel 5 ger en bild av hur andra universitet organiserar sig och arbetar för att bedriva uppdragsutbildning. Kapitel 6 handlar om LiU och uppdragsutbildningen: Hur ser det ut idag? Vilka är förutsättningarna att bedriva uppdragsutbildning? I kapitel 7, slutligen, presenteras utredningens förslag.

2 Allmänt om uppdragsutbildning

2.1 Vad är uppdragsutbildning?

I *Förordningen för uppdragsutbildning vid universitet och högskolor*⁸ definieras uppdragsutbildning på följande sätt:

- med uppdragsutbildning avses en utbildning som anordnas mot avgift från annan än en fysisk person för den som uppdragsgivaren utser (2 §).
- skriftliga avtal skall tecknas mellan högskolan och uppdragsgivaren för all uppdragsutbildning (1 §).

Finansieringen och det särskilda sättet att utse deltagarna kännetecknar alltså uppdragsutbildningen. Uppdragsutbildning grundar sig alltid på ett avtal mellan högskolan och uppdragsgivaren. Avtalet skall vara skriftligt. Det får aldrig vara en fysisk person som betalar avgiften för en uppdragsutbildning och som utser deltagarna.

2.2 Vilka regler gäller för uppdragsutbildning?

2.2.1 Möjliga utbildningsanordnare

Förordningen om uppdragsutbildning gäller för de universitet och högskolor som har staten som huvudman och som omfattas av högskolelagen.⁹ Enskilda utbildningsanordnare som har examensrätt får i stället utgå från regeringens beslut om examensrätt eller sitt avtal med staten och förvissa sig om att de har rätt att bedriva uppdragsutbildning mot avgift med anknytning till de utbildningar de har fått examensrätt för.

Det är den statliga högskolan som får bedriva uppdragsutbildning enligt de regler som anges i förordningen om uppdragsutbildning. Högskolan kan inte överlåta denna rätt, som har inslag av myndighetsutövning (examination) till någon annan. Det är bara lärare vid en högskola som kan vara examinators, i varje fall om utbildningen skall sägas uppfylla samma kvalitet som den grundläggande högskoleutbildningen.

En högskola kan använda sig av det som Högskoleverket kallar "mellanhänder" för att förmedla uppdragsutbildning. Dessa mellanhänder får dock inte bedriva

⁸ Se bilaga 1.

⁹ Informationen i detta avsnitt är i huvudsak hämtat från: HSV (2003) *Uppdragsutbildning – en vägledning*; SFS 2002:760 *Förordning om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor*; SFS 2017:206 *Förordning om ändring i förordningen (2002:760) om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor*

uppdragsutbildningen i egen regi, utan den ska bedrivas av högskolan i enlighet med förordningen om uppdragsutbildning.

En mellanhand kan träffa ett avtal med högskolan om att till exempel administrera, förmedla och marknadsföra högskolans uppdragsutbildningar. Ett sådant avtal bör klargöra ansvar och roller. Själva avtalet med uppdragsgivaren om uppdragsutbildningen måste tecknas med den som ska bedriva uppdragsutbildningen, det vill säga med högskolan. Den förmedlande mellanhanden kan emellertid ha fullmakt att ingå avtalet i högskolans namn. Det blir då högskolan som ansvarar för genomförandet av uppdragsutbildningen och för att denna bedrivs enligt förordningen om uppdragsutbildning.

En mindre grupp statliga lärosäten använder sig av särskilda aktiebolag som är knutna till lärosätets holdingbolag som mellanhand för bland annat samordning, administrativt stöd och marknadsföring av uppdragsutbildningarna.¹⁰

2.2.2 Möjliga uppdragsgivare

Den som betalar avgiften för en uppdragsutbildning är uppdragsgivare. Juridiska personer – sådana organisationer eller rättssubjekt som rättsordningen erkänner som subjekt för egna rättigheter och skyldigheter – är alltså de som kan köpa utbildningen av högskolan. Vissa juridiska personer hör hemma inom den offentliga rättens område. Exempel på sådana juridiska personer är stat och kommun. Andra juridiska personer hör hemma inom den privata rätten. Exempel på sådana juridiska personer är handelsbolag, kommanditbolag, aktiebolag (även statligt och kommunalt ägda), ekonomiska föreningar, ideella föreningar och stiftelser.

För en svensk offentlig uppdragsgivare eller motsvarande inom EES gäller att uppdraget ska avse personalutbildning eller utbildning som behövs av arbetsmarknadsskäl (eller av biståndspolitiska skäl). För andra uppdragsgivare har hittills gällt att uppdraget skulle avse personalutbildning av betydelse för deltagarnas arbete åt uppdragsgivaren. Under våren 2017 genomfördes en ändring av uppdragsutbildningsförordningen så att uppdraget även för deras del kan avse en utbildning som behövs av arbetsmarknadsskäl.¹¹

När det gäller länder utanför EES får högskolan bedriva utbildning på uppdrag av en offentlig uppdragsgivare. Utbildningen behöver då inte, som inom EES, avse personalutbildning eller vara utbildning som behövs av arbetsmarknadsskäl eller av biståndspolitiska skäl. Det kan vara vilket skäl som helst, så länge det är en offentlig uppdragsgivare, motsvarande svenska staten, kommuner eller landsting, som ger

¹⁰ UKÄ 2016:8 *Uppdragsutbildning vid universitet och högskolor*, sid. 29

¹¹ SFS 2017:206 *Förordning om ändring i förordningen (2002:760) om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor* (se bilaga 2)

uppdraget och utbildningen knyter an till den grundläggande högskoleutbildning som högskolan har examensrätt för.¹²

2.2.3 Anknytning till examensrätten

En högskola får bedriva uppdragsutbildning bara om den knyter an till sådan högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå som universitetet har examensrätt för. Högskolan ska utfärda examina endast för sådant som man har examensrätt för.

Det betyder inte att en uppdragsutbildning inte skulle kunna vara anpassad till behoven hos en uppdragsgivare och samtidigt ha samma kvalitet som den grundläggande högskoleutbildningen. En uppdragsutbildnings innehåll och uppläggning är något som uppdragsgivaren och utbildningsanordnaren måste komma överens om i varje särskilt fall.

Det betyder heller inte att vissa resurser inte skulle kunna köpas in från andra högskolor, även om en högskola i stort måste ha den kompetens inom relevant ämnes område som krävs för att ge en uppdragsutbildning. Högskoleverket rekommenderar att högskolor eller universitet som samarbetar skriver ett avtal som klargör förhållandet mellan dem.¹³

2.2.4 Lokala riktlinjer för uppdragsutbildning

Universitet och högskolor ska fastställa riktlinjer för sin uppdragsutbildning. De kan innehålla sådant som exempelvis¹⁴:

- Bakgrund och syfte med att bedriva uppdragsutbildning.
- Planering och organisation av uppdragsutbildningen inom högskolan.
- Vem som tecknar avtalen och hur avtalen hanteras.
- Hur den akademiska kvaliteten skall garanteras i uppdragsutbildningen.
- Vilka villkor, utöver de som anges i Högskoleverkets föreskrifter, som skall vara uppfyllda för att en utbildning skall ge kursbevis och examensbevis.
- Studieadministrativa rutiner för uppdragsutbildningen såvitt avser registrering av deltagare, utfärdande av kursbevis m.m. (förordningen om redovisning av studier m.m. vid universitet och högskolor gäller även deltagare i uppdragsutbildningar).
- Principen om full kostnadstäckning, eventuellt med en modell för beräkning av full kostnadstäckning.
- Upplysning om att lärare som arbetar med uppdragsutbildning skall göra det inom ramen för sin ordinarie anställning och lön.

¹² SFS 2002:760 *Förordning om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor* (se bilaga 1)

¹³ HSV 2003 *Uppdragsutbildning – en vägledning*

¹⁴ Ibid.

2.2.5 Skriftliga avtal

Skriftliga avtal skall tecknas mellan högskolan och uppdragsgivaren för all uppdragsutbildning. En uppdragsutbildning grundar sig alltså på avtal mellan uppdragsgivaren och högskolan. Högskoleförfattningarna gäller inte och frågor som rör deltagarna bör i stället regleras avtalsvägen.¹⁵

2.2.6 Avgifter

I uppdragsutbildningsförordningen står att högskolan ska bestämma avgiftens storlek och beräkna den så att full kostnadstäckning uppnås (5 § förordningen om uppdragsutbildning).

I rapporten *Hur ska högskolan öka uppdragsutbildningen*¹⁶ identifierar SUHF problem med tillämpningen av full kostnadstäckning. Kontakter med högskolorna ger SUHF intrycket att det alltför ofta sätts för låga priser på utbildningarna. Alltför sällan beräknas kostnader för FoU och utveckling av utbildningar. SUHF menar att där avtalsskrivande, prissättning med mera sker samordnat och centralt vid lärosätet är det enklare att tillämpa modeller och se till att även kostnader för FoU och kursutveckling beräknas, menar man. De tycker sig också se att det är viktigt för trovärdigheten för uppdragsutbildningen att högskolan tillämpar enhetliga regler och modeller för prissättningen. Det är viktigt för högskolans förtroende såväl utåt mot kunder som inåt mot studenter och lärare.

SUHF skriver också att det måste finnas en ödmjukhet inför prissättningen: mallar och modeller är användbara, men att verkligen kunna ta exakt full kostnadstäckning är orimligt.¹⁷

Även Ekonomistyrningsverket (ESV)¹⁸ diskuterar kravet på full kostnadstäckning i rapporten *Att ta betalt med 4§ avgiftsförordningen*. De menar att i en sammanställning över samtliga kostnader som en uppdragsutbildning för med sig bör sådant som lönekostnader för kursledning, arvoden till externa föreläsare, kostnader för lokaler, material, eventuell mat och dryck etcetera finnas med. ESV skriver: "Det slutliga valet av avgiftsnivå är beroende av hur angelägen ni anser att utbildningen är och hur ni vill att efterfrågan ska påverkas. Ibland kan det vara svårt att uppskatta det förväntade deltagarantalet, till exempel när ni har utvecklat en ny kurs. Om kursavgiften bestäms med utgångspunkt i summa kostnader för kursen dividerat med ett beräknat antal deltagare och det faktiska deltagarantalet visar sig bli större, blir konsekvensen att intäkterna från kursen överstiger kostnaderna. Eftersom avgifter av praktiska skäl ofta baseras på någon form av genomsnittligt beräknad kostnad eller volym är det dock normalt att

¹⁵ HSV 2003 *Uppdragsutbildning – en vägledning*

¹⁶ SUHF 2001 *Hur ska högskolan öka uppdragsutbildningen*

¹⁷ SUHF 2001 *Hur ska högskolan öka uppdragsutbildningen*

¹⁸ ESV 2015:45 *Att ta betalt med 4§ avgiftsförordningen*

intäkterna avviker från självkostnaden. Om intäkterna från en annan kurs i stället visar sig understiga självkostnaden så jämnar det ju ut sig”.¹⁹

2.2.7 Övrigt

Ännu några regler sammanfattas här i korthet:

- Högskolan ska se till att uppdragsutbildningen inte inverkar negativt på den grundläggande högskoleutbildningen. Exempelvis bör inte vissa lärare uteslutande syssla med uppdragsutbildning. Högskolan måste också säkerställa att högskoleutbildning på grundnivå eller avancerad nivå inte påverkas negativt om deltagare i en uppdragsutbildning får undervisning tillsammans med andra studenter (2 §). (UHRFS 2013:11)
- En uppdragsutbildning kan ges i valfri omfattning, från några timmar till flera års utbildning.
- En uppdragsutbildning ska, oavsett om den är poänggivande eller inte, ha en utbildningsplan eller kursplan.
- Det är tillåtet för högskolorna att utfärda examensbevis, kursbevis och betyg till kursdeltagare som inte har den formella behörigheten för motsvarande kurs i högskolan. Högskoleverket påpekar att en sökande, med stöd i reglerna om reell kompetens i högskolan, också på grund av reell kompetens kan anses vara behörig för en kurs inom den grundläggande högskoleutbildningen, även om han eller hon inte uppfyller de formella behörighetskraven för kursen.
- Högskolan ska se till att studenter och andra lätt kan få information om inriktningen och omfattningen av ett lärosätes uppdragsutbildning (1 §).
- Högskolan ska skriftligen underrätta Universitetskanslersämbetet när man anordnar uppdragsutbildning som omfattar studier motsvarande mer än 60 högskolepoäng (4 §).

¹⁹ ESV 2015:20 Att ta betalt med 4§ avgiftsförordningen

3 Stat, universitet och studenter om uppdragsutbildning

3.1 Staten om uppdragsutbildning

Statsmakterna har höga förväntningar på att uppdragsutbildning vid landets lärosäten ska öka och fungera som ett instrument för att stärka högskolans roll i det livslånga lärandet.²⁰

Staten uttrycker följande intentioner om universiteten och uppdragsutbildning²¹:

- **Pådrivande roll.** Högskolorna bör ha en pådrivande roll när det gäller att utveckla och samverka om utbildningar som är attraktiva för yrkesverksamma.
- **Sammanhållen funktion.** Det behövs en policy och en sammanhållen funktion vid lärosätena som har insikt i och överblick över lärosätets uppdragsutbildning. Man ser det som en förutsättning för att högskolans ledning ska kunna styra och utveckla uppdragsutbildning, och för att högskolan ska kunna informera studenter och omvärld om den uppdragsutbildning som bedrivs. En sammanhållen funktion betraktas som avgörande för att uppdragsverksamheten skulle kunna öka i omfattning.
- **Samverkan.** Uppdragsutbildningen ses som ett viktigt instrument i högskolans samverkan med det omgivande samhället.
- **Inom ramen för ordinarie anställning.** Utbildning som en högskola vill bedriva som uppdragsutbildning bör inte utföras som bisyssla. I rapporten *Uppdragsutbildning – en vägledning* (som är skriven som ett stöd i att tolka uppdragsutbildningsförfordningen) skriver Högskoleverket följande: "Högskolans egen uppdragsutbildning kan knappast bedrivas av enskilda lärare i form av bisyssla. Om en lärare eller grupp av lärare säger sig bedriva högskolans uppdragsutbildning i egen regi ger befintligt regelverk högskolan en god möjlighet att få reda på detta förhållande och att agera".

²⁰ HSV 2003 *Tillsynsrapport Uppdragsutbildning – en vägledning* ; UHRFS 2013:11 *Universitets- och högskolerådets föreskrifter om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor*

²¹ HSV 1999:14R *Högskolans uppdragsutbildning*; regeringens prop. 2001/02:15 *Den öppna högskolan*; UKÄ 2016:8 *Uppdragsutbildning vid universitet och högskolor*

3.1.1 UKÄ:s reflektioner och förslag till regeringen 2016

På uppdrag av regeringen har Universitetskanslersämbetet (UKÄ) gjort en uppföljning av lärosätenas uppdragsutbildning. I rapporten *Uppdragsutbildning vid universitet och högskolor* ²² gör de några reflektioner och presenterar ett förslag till regeringen om åtgärder som de tycker behöver vidtas. I sina reflektioner pekar UKÄ på ett antal motsägelsefulla aspekter, hinder och utmaningar i relation till uppdragsutbildning. Dessa reflektioner är (om än i varierande grad) av intresse för denna utredning, eftersom de sätter fokus på komplexiteten i arbetet med uppdragsutbildning. Därför presenteras de, och UKÄ:s förslag, i följande stycken.

Svårigheter att få fram uppgifter om uppdragsutbildning. UKÄ understryker att ”det varit förenat med betydande svårigheter för UKÄ att ge en fullständig beskrivning av utvecklingen av uppdragsutbildningen sedan 2002”. Man vill, tillsammans med lärosätena och SCB, överväga på vilket sätt och i vilken omfattning det är möjligt att (liksom då det rör studenter i ordinarie utbildning) föra in uppgifter om deltagare i uppdragsutbildning i SCB:s universitets- och högskoleregister (som sedan ligger till grund för UKÄ:s officiella statistik för högskoleväsendet).

Uppdragsutbildning ses om betydelsefullt för kompetensförsörjning och samhällsutveckling. UKÄ konstaterar att regeringen och lärosätena tycks vara eniga om uppdragsutbildningens betydelse. Många uppdragsgivare ser den som avgörande för deras möjligheter att planera för kompetensförsörjningen på kort och lång sikt. UKÄ nämner till exempel de behov som finns hos Försvarsmakten och inom vård- och omsorg och skola.

Staten har en ambivalent inställning. UKÄ menar att samtidigt som statsmakterna ger uttryck för att uppdragsutbildning har betydelse för samhällsutvecklingen och det livslånga lärandet, präglas uppdragsutbildningsförordningen av en relativt restriktiv syn på uppdragsutbildning; det är strängt reglerat vilka som får vara uppdragsgivare och deltagare, vilka ekonomiska förutsättningar som gäller och så vidare. Den något restriktiva hållningen antar UKÄ beror på en oro för att enskilda individer ska köpa sig en plats på populära högskoleutbildningar vid sidan av det ordinarie antagningsväsendet eller att lärosätena ska bedriva uppdragsutbildning på den ordinarie utbildningens bekostnad. (UKÄ tycker sig inte se någon risk för det i sina kontakter med lärosätena.)

Orsaker till att uppdragsutbildningen inte ökar mer i volym. UKÄ konstaterar att högskolesektorns uppdragsutbildning sammantaget inte har ökat nämnvärt under den undersökta perioden, 2012-2016. De tydliggör att det inte ingår i deras uppdrag att analysera orsakerna till det, men de vågar sig ändå på att söka efter möjliga förklaringar.

²² UKÄ 2016:8 *Uppdragsutbildning vid universitet och högskolor*

De ställer, för det första, frågan om regelverken behöver förändras – flera universitet tycker till exempel att uppdragsutbildningsförordningen är restriktiv när det gäller vilka som får vara uppdragsgivare.

De pekar, för det andra, på att många universitet och högskolor har identifierat dels tid och resurser, dels olika tidshorisonter hos uppdragsgivare och uppdragstagare som ett hinder för att öka uppdragsutbildningsverksamhetens omfattning. En utmaning kan vara att samtidigt som dessa hinder måste hanteras om man ska kunna bedriva uppdragsutbildning, måste universitet och högskolor enligt regelverket prioritera den ordinarie utbildningen framför uppdragsutbildningen.

UKÄ lyfter, för det tredje, fram att det finns hinder också ur uppdragsgivarnas perspektiv. Det är förenat med stora kostnader för en arbetsgivare att köpa uppdragsutbildning. Uppdragsgivaren måste betala för kursen, men också för de anställdas löner under utbildningen. I vissa fall måste arbetsgivaren även bekosta lön för de vikarier som ersätter den personal som genomgår uppdragsutbildningen. Därför framför flera av de landsting som UKÄ har haft kontakt med att fort- och vidareutbildningen av deras personal helst bör anordnas inom ramen för ordinarie utbildning.

För det fjärde menar UKÄ att reglerna för offentlig upphandling kan medföra komplikationer för och verka avskräckande på både uppdragsgivare och lärosäten.

Kvalitetssäkring. UKÄ lyfter i sina reflektioner fram betydelsen av kvalitetssäkring av uppdragsutbildningar, särskilt av dem som omfattas av högskoleförordningens examensordning. Särskilt lyfter UK fram uppdragsutbildningar till specialistsjuksköterska, beroende på att man i den senaste kvalitetsutvärderingen fann att ett stort antal av utbildningarna till specialistsjuksköterska inte uppfyllde kravet på hög kvalitet. UKÄ kommer därför att överväga om vissa uppdragsutbildningar bör ingå i de utvärderingar som ska genomföras inom ramen för det nya kvalitetssäkringssystemet.

Ordinarie utbildning eller uppdragsutbildning? En mycket stor andel av den uppdragsutbildning som erbjuds av lärosätena utgörs av fort- och vidareutbildning som finansieras av offentliga uppdragsgivare (statliga myndigheter, kommuner och landsting) och riktar sig till särskilda yrkesområden, till exempel skolan eller vård- och omsorgsområdet. UKÄ ställer en principiell fråga gällande offentliga satsningar på fort- och vidareutbildning i anknytning till det: Ska offentligt finansierad fort- och vidareutbildning inom dessa områden ske genom satsningar på uppdragsutbildning eller genom satsningar på ordinarie utbildning? UKÄ svarar delvis på frågan genom att framhålla att uppdragsutbildningen har klara fördelar jämfört med ordinarie utbildning, bland annat därför att den kan skräddarsys för uppdragsgivarens behov. Uppdragsutbildningen är därför ett viktigt instrument när det gäller fort- och vidareutbildning. Det är en politisk fråga om offentliga satsningar på fort- och vidareutbildning inom skola, vård- och omsorgsområdet ska ske inom ordinarie utbildning eller genom uppdragsutbildningar, menar UKÄ.

UKÄ:s förslag om uppdragsutbildning. Mot bakgrund av sin uppföljning lämnar UKÄ två förslag till regeringen gällande lärosätenas uppdragsutbildning.

De föreslår att det i framtiden ska finnas ett tydligare stöd för att påföra uppgifter om studenter på uppdragsutbildning i SCB:s universitets- och högskoleregister. Det skulle, menar UKÄ, innebära en rationell och effektiv insamling och hantering för såväl lärosätena, SCB som för den statistikansvariga myndigheten UKÄ.

UKÄ föreslår vidare att vissa ändringar i uppdragsutbildningsförordningen bör övervägas. En av dessa ändringar rör vilka som ska få vara uppdragsgivare och man föreslår att kretsen ska utökas med:

- enskilda näringsidkare; man understryker dock att det är viktigt att universitetet och högskolor är uppmärksamma på risken att enskilda individer försöker "köpa sig förbi" ordinarie antagningssystemet; en ny regel bör utformas så att det blir tydligt under vilka förutsättningar som försäljning till enskilda näringsidkare får ske
- enskilda juridiska personer som vill köpa uppdragsutbildning som behövs av arbetsmarknadsskäl.

Genom att på detta sätt utöka kretsen av uppdragsgivare tror man att högskolans möjligheter att anordna uppdragsutbildning ska förbättras, samtidigt som man understryker att en del hänsyn måste tas och risker hanteras. UKÄ:s förslag har lett till en ändring i förordningen om uppdragsutbildning vid universitetet och högskolor som innebär att enskilda juridiska personer som vill köpa uppdragsutbildning som behövs av arbetsmarknadsskäl får göra det.²³

3.2 Universiteten om uppdragsutbildning

3.2.1 SUHF:s rekommendationer till universitet och högskolor

Universitet och högskolor har responderat på statens initiativ, synpunkter och förväntningar på uppdragsutbildning. År 2001 utarbetade en arbetsgrupp inom Sveriges universitets- och högskoleförbund, SUHF, rapporten *Hur ska högskolan öka uppdragsutbildningen*.²⁴ Arbetsgruppen lämnade följande rekommendationer till universitet och högskolor för att öka omfattningen av uppdragsutbildning:

- **Policy för uppdragsutbildning.** Ta fram och besluta om policy för fortbildning och vidareutbildning vid lärosätet. Av policyn bör framgå att den funktion inom lärosätet som ansvarar för samordning av

²³ SFS 2017:206 *Förordning om ändring i förordningen (2002:760) om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor*

²⁴ SUHF 2001 *Hur ska högskolan öka uppdragsutbildningen*

uppdragsutbildning också ska vara den som huvudsakligen avtalar i lärosätets namn med kunden.

- **Utvecklingsresurser.** Avsatt gemensamma utvecklingsresurser för uppdragsutbildning vid lärosätet. Dessa kan finnas på högskole-, fakultets- och institutionsnivå.
- **Modeller och mallar.** Fortsatt utveckling av stöd för uppdragsutbildning, ta fram modeller och mallar för prissättning (inkl. FoU-och utvecklingsmedel), skapa modeller för budgetering som tar hänsyn till uppdragsutbildningen, ytterligare resurser till samordningsfunktionerna.
- **Inom ramen för ordinarie anställning.** ”Skapa incitament för lärarna att utföra sina bisysslor inom ramen för högskolans uppdragsverksamhet. I de fall enskilda lärares bisysslor konkurrerar med lärosätets verksamhet måste befintligt regelverk tillämpas”.²⁵

3.2.2 Universitetens synpunkter på förordningen och dess tillämpning

De statliga universitetens och högskolornas uppdragsutbildning regleras enligt Förordningen om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor.²⁶ Ytterligare bestämmelser finns i Universitets- och högskolerådets föreskrifter om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor.²⁷

UKÄ har frågat de statliga lärosätena om hur de ser på innehållet i dessa bestämmelser, om de upplevt några tillämpningsproblem och om bestämmelserna behöver ändras i något avseende.

Nästan en tredjedel av lärosätena hade inga synpunkter alls. Den vanligaste synpunkten från övriga universitet och högskolor var att kretsen av möjliga uppdragsgivare var alltför snäv. Dessutom ville man ha stöd i att tolka uppdragsutbildningsförordningen. Några fler exempel på sådant som uppfattades som en svårighet i arbetet med uppdragsutbildning var: tids- och resursbrist; en OH-nivå som man menar gör det svårt att offerera konkurrensmässiga priser; bemanning av utbildningarna; svårigheter för den enskilde deltagaren att få tid för sin utbildning.²⁸

3.3 Studenterna om uppdragsutbildning

Studentorganisationerna är i sig positivt inställda till att universitet och högskolor kan erbjuda uppdragsutbildning, samtidigt som de hyser oro för att ett

²⁵ SUHF 2001:6 *Hur ska högskolan öka uppdragsutbildningen*

²⁶ SFS 2002:760 *Förordning om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor*

²⁷ UHRFS 2013:11 *Universitets- och högskolerådets föreskrifter om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor*

²⁸ UKÄ 2016:8 *Uppdragsutbildning vid universitet och högskolor*

starkt intresse för att bedriva uppdragsutbildningen skulle kunna leda till att ordinarie utbildning inte prioriteras på ett önskvärt sätt.

Sveriges förenade studentkårer (SFS) ser positivt på att lärosätena ger uppdragsutbildningar. UKÄ skriver att den enda oro som SFS och ”många studentkårer har är att uppdragsutbildningen skapar ekonomiska incitament som kan snedvrider högskolans uppdrag. Till exempel kan en stor uppdragsutbildning inom ett område där högskola inte bedriver omfattande forskningsverksamhet få konsekvenser för lärarnas tjänster och kompetensutveckling. Den aspekt som SFS är mest intresserad av är därför hur lärosätenas övriga verksamhet påverkas av uppdragsutbildningen”.²⁹

²⁹ UKÄ 2016:8 *Uppdragsutbildning vid universitet och högskolor*

4 Uppdragsgivarna

I detta kapitel redovisas först för vilka lärosätenas största uppdragsgivare av uppdragsutbildning är. Informationen är hämtad från Universitetskanslersämbetets rapport *Uppdragsutbildning vid universitet och högskolor*.³⁰ Därefter redogörs för vilka LiU:s största uppdragsgivare har varit under de tre sista åren.

Kapitlet avslutas med ett avsnitt som presenterar resultaten av intervjuer som har gjorts i första hand med uppdragsgivare i LiU:s närhet (representanter för kommuner, Region Östergötland och företag) om hur de vill samverka med LiU om uppdragsutbildning.

4.1 Vilka är uppdragsgivarna?

Statliga myndigheter är lärosätenas i särklass största uppdragsgivare när det gäller uppdragsutbildning. I topp finns Skolverket, Socialstyrelsen och Arbetsförmedlingen, som följs av Försvarsmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Rikspolisstyrelsen (numera Polismyndigheten), Statens skolinspektion, Riksrevisionen, Försäkringskassan, Statens institutionsstyrelse, Trafikverket, Energimyndigheten, Sida, Skatteverket, CSN och Naturvårdsverket.

Utbildning som ges på uppdrag av statliga myndigheter fördelar sig ojämnt mellan lärosäten. Försvarshögskolan, som får drygt en femtedel av de medel som statliga myndigheter betalar för uppdragsutbildning, får i särklass mest. Tillsammans med Linnéuniversitetet, Umeå universitet, Stockholms universitet och Lunds universitet får de drygt 60 procent av de medel de statliga myndigheterna lägger på uppdragsutbildning. Uppdragsutbildningen vid Linnéuniversitetet och Umeå universitet har stor omfattning på grund av uppdrag att ge polisutbildning.

Vid sidan av statliga myndigheter är kommuner och landsting/regioner i respektive lärosätes närhet stora uppdragsgivare. Företag köper uppdragsutbildning av framför allt de lärosäten som ger teknisk utbildning.

Både nationella och internationella aktörer är uppdragsgivare av längre uppdragsutbildningar (motsvarande minst 60 högskolepoäng), även om de svenska överväger. Landsting och kommuner är vanliga beställare inom områdena skola, vård och omsorg. För flera längre uppdragsutbildningar har gällt att de lett till specifika examina, till exempel sjuksköterskeexamen eller masterexamen. Några enstaka fall har gällt läkarutbildning som beställts av landsting för tandläkare som behövt dubbel kompetens i sin verksamhet. Under senare år har några lärosäten erbjudit polisutbildning.

³⁰ UKÄ 2016:8 *Uppdragsutbildning vid universitet och högskolor*

Intäkter från uppdragsutbildning för utländska uppdragsgivare är koncentrerade till ett fåtal lärosäten. År 2014 fick Lunds universitet, Linnéuniversitetet, Karolinska institutet och Malmö högskola två tredjedelar av alla intäkter från utlandet.

4.1.1 LiU:s uppdragsgivare

Som framgår av tabell 1 skiljer sig LiU inte från övriga landet vad gäller vilka som är de största uppdragsgivarna. Under de tre senaste åren är den allra största uppdragsgivaren Skolverket.

Tabell 1. Åtta av de största uppdragsgivarna årsvis, Intäkter (tkr). Enbart statliga myndigheter specificerade.

Uppdragsgivare	2014	2015	2016
Statens skolverk	3 900	4900	3 750
Svenska organisationer/föreningar	3 185	723	760
Socialstyrelsen	1 236	-	-
Försvarets materielverk	1 234	-	470
Arbetsförmedlingen	-	-	10 500
Universitet	580	525	-
Svenska företag	566	328	105
Landsting/Regioner	420	307	708
Kommuner	260	266	150
Utlandet	-	624	-

Källa: LiU:s ekonomisystem

4.2 Så vill uppdragsgivarna samverka med LiU

Utredningen har träffat representanter för kommuner, region Östergötland, företagsorganisationer och ett företag för att få veta mer om hur de vill samverka med LiU om uppdragsutbildning; hur vill de att kontakten med LiU ska se ut?

Uppdragsgivarna är en heterogen målgrupp, med delvis olika behov, resurser och förväntningar; det rör sig om statliga myndigheter (som alltså är den i särklass största uppdragsgivaren), kommuner och landsting/regioner, företag och numera också privata aktörer såsom omställningsorganisationer och fackföreningar. Trots det antyder en dialog med de olika uppdragsgivare som utredningen har träffat att det finns likheter i hur de vill samverka med LiU. Några förutsättningar för att en ändamålsenlig och fungerande samverkan om uppdragsutbildning ska kunna skapas och upprätthållas sägs vara:

- att det finns en ingång till LiU som upplevs som tydlig, informativ och välkomnande; man vill inte behöva leta sig fram i "systemet" och ta del av

eventuella interna bekymmer i samband med den utbildning som man är intresserad av

- att man upplever att LiU är verkligt intresserat av att samverka om och bedriva uppdragsutbildning
- att man själv och LiU ser sig som parter som tillsammans kan stärka förmågan att göra kvalificerade analyser av nuvarande och framtida kunskapsbehov
- att LiU kan erbjuda uppdragsutbildning av god kvalitet som är anpassad till deltagarnas behov vad avser kunskap och arbetsformer
- att LiU kan erbjuda undervisning på något av sina campus (och eventuellt hos uppdragsgivaren), men kanske ännu oftare
- att LiU kan erbjuda webbaserad utbildning.

Överlag är inställningen till LiU mycket positiv och man menar att det är attraktivt att LiU kan erbjuda uppdragsutbildning som vilar på vetenskaplig grund. ”Ni har en trovärdighet och tyngd som exempelvis konsulter inte har”, säger någon. I följande avsnitt fokuseras några aspekter av det som sagts i mötet med kommunerna, region Östergötland respektive företagen.

4.2.1 Kommunerna

Utredningen har träffat personer med personal- och utvecklingsansvar på utbildnings- och socialförvaltningarna i Linköpings och Norrköpings kommun samt haft mailkontakt med ett antal mindre kommuner. Kommunerna ger uttryck för att det är mycket viktigt att det finns webbaserad utbildning, eftersom det ibland kan var svårt - om inte omöjligt - att låta hela eller delar av en personalstyrka åka till något campus för att följa en kurs och dessutom ha kostnader för vikarier.

Kommunerna understryker också att de tillsammans med LiU vill stärka förmågan att göra kvalificerade analyser av nuvarande och framtida kompetensbehov. Man har redan en del samverkan med LiU (ISV, IBL och LiU Skolsamverkan nämns särskilt) och vill gärna ha kvar de mötesplatser för samverkan som finns och vid behov utveckla nya. Det är viktigt att göra det på ett sätt som hushållar med allas vår tid och samtidigt ger utrymme för kunskapsutvecklande diskussioner, understryker man.

Kommunerna uttrycker förståelse för att det inte alltid är lätt för ett universitet att hantera och tillmötesgå de krav på flexibilitet, kort framförhållning och förändring som uppdragsutbildning kan medföra (något som även kommunerna inte så sällan måste hantera). Man menar att det är viktigt att kommunerna och LiU tillsammans försöker mildra effekterna av detta genom att tillsammans försöka planera för kommande behov av uppdragsutbildning.

Linköpings och Norrköpings kommun diskuterar att det är viktigt att de i sitt arbete med kompetensförsörjning och uppdragsutbildning kan stödja de mindre kommunerna i att finna vägar för att säkra kompetensförsörjningen för sina anställda. När en stor kommun upphandlar och skapar ett tillräckligt underlag för

en uppdragsutbildning vid LiU kan det finnas plats för en eller flera mindre kommuner att anmäla deltagande.

4.2.2 Region Östergötland

Utredningen har träffat en HR-strateg på Ledningsstaben på Region Östergötland. Hon berättar att Region Östergötland på olika sätt samverkar med LiU om fort- och vidareutbildning. Ett forum för samverkan är Kompetensrådet, som syftar till att i dialog bedöma nuvarande och framtida kompetensförsörjningsbehov. I Kompetensrådet finns dekan, prodekan, några programansvariga på Medicinska fakulteteten, en HR-direktör och en HR-konsult från regionen samt representanter från Region Jönköpings län och Landstinget i Kalmar län och region (personer med ansvar för utbildningsuppdraget). Kopplade till Kompetensrådet är också ett antal arbetsgrupper för ex läkare, fysioterapeuter (VFU).

Men för Region Östergötland råder andra förutsättningar i relation till uppdragsutbildning än för primärkommuner och företag. Samverkan om både ordinarie utbildning och fort- och vidareutbildning handlar främst om legitimationsyrken. Och när man diskuterar fort- och vidareutbildning, tänker man inte på uppdragsutbildning i första hand, eftersom Region Östergötland erbjuder tämligen omfattande intern fortbildning för gruppen undersköterskor, barnskötare och skötare, med i huvudsak egna medarbetare som lärare. Även om det finns uppdragsutbildning också, är det i blygsam omfattning.

Uppdragsutbildningar förekommer även för gruppen läkarsekreterare/vårdadministratörer, och det sker då i samverkan med utbildningsanordnare som genomför YH-utbildning till vårdadministratör. Lärarna kommer vanligtvis från den egna organisationen.

En komplexitet eller spänning som HR-strategen pekar på är att det ibland kan vara så att en stor del av lärarna på en utbildning är personal som är anställd på regionen. Det kan alltså uppstå en situation då man köper en uppdragsutbildning av LiU som bemannas av en del av den egna personalen, för att fort- och vidareutbilda en annan del av den egna personalen. Och regionen får dessutom anställa vikarier för att ersätta dem som arbetar med uppdragsutbildningen.

Liksom många andra regioner och landsting (se ovan) anser Region Östergötland att det är statens ansvar att se till att det finns specialistutbildning för exempelvis sjuksköterskor.

4.2.3 Företagen

Science Park Mjärdevi är ett teknikföretagsområde som är beläget strax utanför Linköpings universitets campus Valla. I området finns cirka 350 företag med över 6500 anställda (2017). Många av dessa företag har startats med innovationer ur forskningen på Linköpings universitet som grund. Företagen agerar framför allt inom teknikområden som telekommunikation, affärssystem, programvara och systemutveckling, elektronik, hemkommunikation och fordonssäkerhet.

Utredningen har träffat det kommunägda *Mjärdevi Science Park AB*, som arbetar med näringslivsutveckling i området. Man berättar att företagen köper uppdragsutbildning från framförallt KTH, Handelshögskolan, Göteborgs universitet och Stockholms universitet. Man bedömer att företagen, i kontakten med LiU, efterfrågar en bra hemsida och ingång till LiU där de får kontakt med någon typ av samordnande koordinator som de kan ha kontakt med och få hjälp av. Det kan vara avgörande för om man vill ha fortsatt kontakt att det finns ett professionellt och ordnat bemötande. Det ligger nära till hands att tro att det är efterfrågan på tekniskt orienterade utbildningar som dominerar bland företagen, men *Mjärdevi Science Park AB* menar att efterfrågan på utbildningar om exempelvis retorik, ledarskap och marknadsföring är minst lika stor, om inte större.

Företagarna är Sveriges största företagarorganisation för små och medelstora företag med 260 lokalföreningar. Utredningen har träffat regionchefen för Östergötlands och Jönköpings län. Hon menar att behovet av kompetensförsörjning är stort bland deras medlemmar, särskilt i de mindre företagen. Det får konsekvenser om man betänker att den stora merparten av Sveriges företag har färre än 10 anställda. Regionchefen lyfter frågan om hur dessa företag ska kunna hantera och utvecklas med den pågående digitaliseringen och globaliseringen. Företagarna skulle kunna vara intresserade av att samverka med LiU för det livslånga lärandet för dem som är verksamma i de mindre företagen.

Ofta lyfts distansutbildning fram som en förutsättning för att uppdragsutbildning ska efterfrågas. Företagarna lyfter fram ett annat perspektiv och menar att det för många av deras medlemmar är viktigt att få komma till universitetet och träffa andra deltagare och lärarna på plats. Det ska vara på universitetet, men ändå upplevas som en särskild plats för dem och deras utbildning; kanske att det till och med vore bra med ett särskilt klassrum för uppdragsutbildning, som de kan känna igen, säger regionchefen. Man ska inte glömma att detta är vuxna, ofta heltidsarbetande personer med ett ibland långt arbetsliv bakom sig och varierande erfarenhet av att vara på ett universitet. De söker inte efter häftigt studentliv.

Utredningen har också träffat den person som är Senior Vice President, personaldirektör och chef för koncernstab personal på *TeliaSonera*. *TeliaSonera* vill ta ett större samhällsansvar, särskilt genom att bidra med kunskap om digitalisering, berättar hon. De har ett samverkansområde med aktörer i Norden och Baltikum rörande digitalisering.

Under samtalet diskuterades att *TeliaSonera* och LiU tillsammans skulle kunna samverka om uppdragsutbildning på flera sätt, nämligen genom att:

1. identifiera behov av kompetensutveckling i relation till den pågående digitaliseringen;
2. utforma uppdragsutbildning åt *TeliaSonera*; intressant för *TeliaSonera* är då inte bara den tekniska kompetens som finns vid LiU, utan minst lika mycket den tvär- och samhällsvetenskapliga forskning om teknikens roll och användning i samhället som bedrivs vid LiU

3. TeliaSonera skulle bidra med föreläsare, men också med kunskap om e-lärande, utbildningsmiljöer ur ett VR-perspektiv (något som berördes var att man kanske kunde börja med moduler i uppdragsutbildning och sedan föra in dem i ordinarie utbildning).

Det har inte funnits utrymme för utredningen att i större utsträckning ha kontakt med stora företag.

5 Organisation och arbetssätt vid andra universitet – några exempel

Svenska universitet och högskolor organiserar sig på olika sätt för att utveckla och bedriva uppdragsutbildning. I sin uppföljning av uppdragsutbildningsverksamheten vid svenska lärosäten kunde UKÄ urskilja tre grupper av lärosäten som organiserar arbetet på sinsemellan olika sätt och skriver: ”En mindre grupp statliga lärosäten använder sig av särskilda aktiebolag knutna till lärosätets holdingbolag för bland annat samordning, administrativt stöd och marknadsföring av uppdragsutbildningarna. Vid en större grupp av lärosäten tycks ansvar och arbetsuppgifter vara mer eller mindre delat mellan den centrala förvaltningen och institutionsnivå och/eller fakultetsnivå. I regel finns en central enhet vid förvaltningen med tydligt samordnande, stödjande och utvecklande uppgifter inom uppdragsutbildningen. Den närmare fördelningen av arbetsuppgifter och ansvar kan dock variera mellan lärosätena.

Vid en minst lika stor grupp av lärosäten verkar ansvaret och arbetet i huvudsak ligga på institutionsnivå eller fakultetsnivå. Verksamheten präglas alltså av en högre grad av decentralisering. Vid flera av dessa lärosäten erbjuder den centrala förvaltningen ändå visst stöd till institutionerna, till exempel i form av avtalsgranskning eller genom att samordna nätverksträffar. Gränsdragningen är därför inte helt tydlig gentemot den nyss nämnda gruppen av lärosäten.”³¹

Utredningen har varit i kontakt med stödfunktioner som arbetar med uppdragsutbildning vid tre universitet som kan sägas representera de tre grupper som UKÄ har identifierat: Karlstad universitet, Uppsala universitet och Umeå universitet. Utredningen har besökt Avdelningen för uppdragsutbildning vid Uppsala universitet och intervjuat avdelningschefen. Vidare intervjuades VD:n för Karlstad universitets uppdrags AB under 1,5 timme och slutligen intervjuades ansvarig samordnare på Externa relationer vid Umeå universitet under en timme.

För LiU kan det finnas en del lärdomar att dra av det som dessa personer berättade om i det fortsatta arbetet med uppdragsutbildning. Deras erfarenheter och synpunkter liknade varandra i förvånansvärt hög grad, med tanke på att de arbetar under delvis olika förutsättningar och bär med sig olika kunskaper och erfarenheter. I det avsnitt som följer nu redogörs kort för deras reflektioner och synpunkter.

³¹ UKÄ 2016:8 *Uppdragsutbildning vid universitet och högskolor*, sid. 29

5.1 Karlstads universitet

Vid Karlstads universitet (KAU) finns två fakulteter (Humaniora och samhällsvetenskap samt Hälsa, natur- och teknikvetenskap), som består av tolv institutioner, samt lärarutbildningen. En institution är organiserad i flera ämnen.

I november 2015 hade KAU drygt 1200 personer anställda, motsvarande drygt 1 000 heltidsanställningar (varav drygt 300 utgjorde stödfunktioner).

KAU genomför uppdragsutbildning åt mer än 500 uppdragsgivare i och utanför Sverige. Uppdragsutbildning vid KAU omsätter ca 50 miljoner per år. Den i särklass största uppdragsgivaren är statliga myndigheter, därefter kommer landsting och kommuner (se bilaga X). All uppdragsutbildning vid KAU erbjuds genom KAU Uppdrags AB, som utgör en universitetsgemensam funktion för uppdragsutbildning vid KAU.

Karlstads universitets Uppdrags AB är ett helägt dotterbolag, som sedan 2004 fungerar som en sammanhållen funktion för uppdragsutbildning vid KAU. Bolagets VD understryker ett flertal gånger under intervjun med henne att ”vi känner oss som en avdelning på universitetet, som ett serviceorgan som stöttar universitetet. Vi har en tät relation med universitetet”. Det är viktigt för bolaget att definiera sig som en del av universitetet. Hon berättar också att Upphandlings AB är ifrågasatta på sina håll på KAU och att det finns de som tycker att man skulle kunna bedriva uppdragsutbildning utan bolaget.

5.1.1 Organisation och arbetssätt på KAU

Det är institutionerna och deras ämnen som utformar och genomför all uppdragsutbildning på KAU, men man erbjuder den alltså via KAU Uppdrags AB. All kommunikation mellan ämnena och uppdragsgivarna sker genom KAU Uppdrags AB.

Avtal skrivs mellan universitetet och uppdragsgivaren, som sig bör enligt regelverket. Men VD:n för bolaget har fullmakt att teckna avtal för KAU:s räkning. Bolaget skriver också fakturor för uppdragsutbildningarna som de lämnar till universitetet som sedan skickar dem till uppdragsgivaren.

När KAU fått ersättning från uppdragsgivaren fördelas den till universitetets ämnen enligt avtal. Bolaget fakturerar universitetet för sin insats. I praktiken kan bolagets arbetsinsats bli olika i olika uppdragsutbildningar, men det bryr sig bolaget inte om utan tar lika mycket betalt rakt över.

Bolagets omsättning är liten, eftersom man hyr personalen av KAU och alltså inte har några lönekostnader.

Eventuellt överskott härbärgeras på bolaget, för att sedan gå tillbaka till verksamheten på universitetet. Överskottet placeras på KAU Uppdrags AB genom

att bolaget, när det fakturerar för sina arbetskostnader, även fakturerar för ”eventuella överskott och andra omkostnader som bolaget kan ha i ett uppdrag”.³²

OH-nivån för uppdragsutbildning är något lägre (här saknar utredningen uppgift om OH-nivån) än för ordinarie utbildning, men sedan läggs kostnaden för det arbete som görs på KAU Uppdrags AB på.

Initiativ till nya utbildningar kan komma antingen från ämnena eller från KAU Uppdrags AB, men VD understryker att om bolaget tar initiativet måste det alltid först ha en dialog med ämnet innan det utlovar någonting gentemot kunden. För att lösa bemanningsfrågan kan institutionerna anställa lärare på timmar, berättar hon.

5.1.2 KAU Uppdrags AB

KAU Uppdrags AB förmedlar, marknadsför, säljer, administrerar och kvalitetssäkrar utbildningsuppdragen. Man arbetar utifrån tre affärsområden:

- Förskola och skola
- Offentlig förvaltning, vård och omsorg
- Näringsliv och organisationer

KAU erbjuder utbildning som både är efterfrågestyrd (skraddarsydd utbildning) och utbudsstyrd (deltagare från olika uppdragsgivare). KAU arbetar med både utbudsstyrd och efterfrågestyrd uppdragsutbildning. Merparten av utbildningarna ges på distans via en webbaserad utbildningsplattform, kombinerat med salsundervisning under några dagar på KAU.

De som är verksamma på bolaget är anställda på universitetet. Där finns en VD, en kommunikatör, en administratör/utbildningshandläggare och en ekonom samt fyra uppdragskoordinatorer (två för Förskola och skola) som riktar sig mot ovanstående områden. Koordinatorerna (som är lärare på KAU) fungerar som en sammanhållande länk mellan uppdragsgivare och universitet. Åtta personer arbetar på motsvarande fem heltider.

Härnäst följer en beskrivning av de arbetsuppgifter som de anställda på KAU Uppdrags AB har, såsom de beskrevs i intervjun med VD.

VD:

- aktiviteter av strategisk natur, externa och internt
- initierar större samarbetsprojekt
- följer med koordinatorer för att träffa uppdragsgivare i initieringsskedet
- har kontakt med *hela* universitetet *och* lite koll på alla ”kundområden”; internt arbete tar mycket tid och det tar troligtvis ännu mer tid hos er som är större:
- för strategiska diskussioner med fakulteten, dvs med dekaner, är med på deras träffar med prefekterna.
- skriver avtal på delegation.

³² Mail från bolagets VD.

Koordinatorer:

- skriver offerter och avtal
- har mycket kontakter utåt och inåt, ”mot ämnet”; när de träffar en kund tar de med sig någon från ämnet
- arbetar mot kunden och mot kursansvariga.

Administratör:

- sköter bolagets administration
- stöd till ämnenas kursledare och administration (påminner, informerar administrationen på universitet om sådant som de måste tänka på)

Kommunikatör:

- marknadsföring,
- nyhetsbrev etc

Ekonom:

- sköter bolagets ekonomi.

5.2 Uppsala universitet

Uppsala universitet (UU) är organiserat i tre vetenskapsområden (Humaniora och samhällsvetenskap; Medicin och farmaci; Teknik och naturvetenskap) som i sig är organiserade i nio fakulteteter. Dessa är i sin tur organiserade i ett stort antal institutioner. År 2016 hade UU nästan 7 000 anställda, motsvarande ca 6 000 heltidsanställningar (varav ca 2 350 utgjorde administrativ personal).

År 2016 var intäkterna för uppdragsutbildning drygt 83 mkr. Stora uppdragsgivare var stat, kommuner och landsting.

Ungefär hälften av uppdragsutbildningen vid UU erbjuds genom Avdelningen för uppdragsutbildning, en universitetsgemensam funktion för uppdragsutbildning inom myndigheten. Avdelningen för uppdragsutbildning har funnits i många år, men har enligt avdelningschefen i någon mån ändrat inriktning och arbetssätt under det senaste året.

Liksom VD:n för KAU Uppdrags AB understryker avdelningschefen betydelsen av att Avdelningen har ett gott samarbete med institutionerna. Han menar att den kämpar med ett lite dåligt rykte internt och att en del säger att ”de är för dyra, att de tjänar pengar, att de inte har respekt för det akademiska”. Avdelningschefen har en bakgrund som prefekt vid ett annat universitet och är chef för Avdelningen sedan ett år. Han berättar att han har arbetat för att ändra inriktningen på den, från en ”säljande organisation” där ledningen arbetade för en så stor ekonomisk omslutning som möjligt, till en organisation som syftar till att bistå universitetets institutioner med uppdragsutbildning. Avdelningen strävar efter att ge ett mervärde för universitetet och det omgivande samhället.

5.2.1 Organisation och arbetssätt på Uppsala universitet

Det är alltid institutionerna och deras avdelningar som utformar och utför all uppdragsutbildning på UU. Ungefär hälften av den uppdragsutbildning som de

utför ansvarar de helt och fullt för själva, medan den andra hälften ges via Avdelningen för uppdragsutbildning.

I de fall då uppdragsutbildning ges genom Avdelningen för uppdragsutbildning skriver den avtal med uppdragsgivaren om att uppdragsutbildningen ska genomföras och institutionen ansvarar sedan för framtagande av kurs och innehåll. Avdelningen gör projektplan (varje utbildning ses som ett projekt), ansvarar för projektredovisning och projektbudget samt är kursvärd. När Avdelningen har fakturerat en uppdragsgivare och fått betalt behåller avdelningen den del som ska täcka dess kostnader, för att sedan skicka vidare en överenskommen summa till den ansvariga institutionen.

Enligt uppgift från ekonomiavdelningen vid UU får institutionerna välja om de vill ha egen OH-nivå för uppdragsutbildning eller inte (och procentsatsen kan variera från 19 till 114%).

Avdelningschefen säger att man, som förordningen säger, inte strävar efter vinst. Men det är Avdelningens ansvar att ändå se till att verksamheten går ihop; ibland blir det lite över, ibland går man back (om det till exempel blir färre deltagare än beräknat). Viktigt är att institutionerna alltid ska få den ersättning som har överenskommit.

Under intervjun med avdelningschefen understryker han flera gånger betydelsen av en tillitsfull och respektfull relation mellan Avdelningen för uppdragsutbildning, å ena sidan, och institutionerna och deras avdelningar, å andra sidan. Avdelningen lovar aldrig en presumtiv uppdragsgivare något förrän man har interagerat med en relevant institution, säger han. Den får ta ställning till om den har intresse och personella resurser. Om den har det, kontaktar Avdelningen för uppdragsutbildning den eller de avdelningar som är relevanta (och som var och en har en särskild kontaktperson för uppdragsutbildning) för fortsatt samarbete. Avdelningschefen berättar att det känns riktigt bra då deras gemensamma arbete med uppdragsutbildning till och med kan leda till att en avdelning anställer mer personal än vad som kanske var tänkt från början. Han berättar om någon avdelning som bestämt sig för att utlysa två lektorat där det ska stå i utlysningen att det ingår arbete med uppdragsutbildning i anställningen. Anledningen är att avdelningen kan se att uppdragsutbildning börjar bli en viktig del av deras verksamhet.

5.2.2 Avdelningen för uppdragsutbildning vid Uppsala universitet

Avdelningen för uppdragsutbildning har som mål att kvalitetssäkra all uppdragsutbildning från Uppsala universitet. Den fungerar som projektledare både i förhållande till uppdragsgivare och till institution när det gäller att leverera uppdragsutbildning, medan institutionerna ansvarar för undervisning och akademiskt innehåll. Avdelningschefen beskriver Avdelningen som en mäklare.

Avdelningen för uppdragsutbildning arbetar med både efterfrågestyrd (som de kallar skräddarsydd) och utbudsstyrd (som de kallar öppen) uppdragsutbildning. Ett par exempel på efterfrågestyrda utbildningar som presenteras på Avdelningens hemsida är: *22 myndigheter blev 1* (Försäkringskassan) och *Polisen siktar med nya*

verktyg (Rikspolisstyrelsen). De utbudsstyrda utbildningarna samlas inom temana Medicin & Vård; Läraryftet; Nyanländas lärande; KOF-metoden; Korta vägen; Utbildningar för statsanställda.

De teman och exempel på utbildningar som nämns ovan kan ses som ett uttryck för en medveten ambition hos Avdelningen för uppdragsutbildning, nämligen att ha ett särskilt fokus på samverkan med andra myndigheter i syfte att stödja, utveckla och bidra till en välfungerande statsförvaltning.

Avdelningen erbjuder webbutbildningar, men säger man på hemsidan, studierna kan också förläggas till arbetsplatsen, någon konferensanläggning, utomlands eller "en fantastisk" studiemiljö på ett campus.

Liksom på KAU Uppdrags AB arbetar ett antal projektledare (motsvarar Uppdrags AB:s koordinatörer) inom olika områden. Förutom avdelningschefen och sex projektledare arbetar nio projektkoordinatorer, en ekonom och en kommunikatör på avdelningen. Dessutom har man IT- och juridikstöd på universitetsförvaltningen. (Tyvärr saknas uppgift om hur många helårsanställningar det motsvarar.)

När det gäller avdelningschefens uppdrag tycks det i mycket likna det som VD:n i Karlstad har, men ett intryck är att avdelningschefen har ägnat en del av sitt första år som chef på Avdelningen för uppdragsutbildning åt att utveckla verksamheten internt och i någon mening ändra kursriktning.

Projektledarna skriver offerter och avtal har mycket kontakter utåt och inåt och när de träffar en kund tar de med sig någon från ansvarig avdelning. De arbetar mot uppdragsgivaren och mot kursansvariga.

Projektkoordinatorerna ansvarar det praktiska genomförandet av utbildningarna, men då för sådant som bokning av lokaler, distribution av scheman och kursmaterial antagning, kontakter med deltagare och utskick av information och intyg till deltagare.

Ett sätt att kvalitetssäkra utbildningarna är att ombesörja att deltagarna gör en utvärdering efter varje enskild utbildning.

5.2.3 Umeå universitet

Umeå universitet (UmU) bedriver utbildning och forskning inom ramen för fyra fakulteter: humanistisk, samhällsvetenskaplig, medicinsk samt teknisk-naturvetenskaplig fakultet. De är i sin tur organiserade i institutioner med olika avdelningar. Dessutom finns Lärarhögskolan vid Umeå universitet. År 2016 hade UmU drygt 4 000 anställda, motsvarande ca 3 500 heltidsanställningar.

År 2016 var intäkterna från uppdragsutbildning vid UmU 89 mkr. En viktig förklaring till den stora volym av uppdragsutbildning som UmU har kan antas vara att statliga myndigheter är en stor uppdragsgivare.

Vid UmU finns en mindre stödfunktion för uppdragsutbildning. En av de ansvariga samordnarna på denna funktion säger att det finns en stor variation i hur mycket institutionerna bedriver uppdragsutbildning. De institutioner som bedriver uppdragsutbildning sedan länge har etablerade kontakter och rutiner, så att de kan

utveckla verksamheten (hon nämner socialt arbete som exempel). Andra institutioner har inte samma förutsättningar.

5.2.4 Uppdragsutbildning vid Enheten för externa relationer

Stödfunktionen för uppdragsutbildning består av två personer som arbetar 25% av heltid vardera och verksamheten är en del av Enheten för externa relationer. Utredningen har haft kontakt med en av dessa personer, en samordnare som började arbeta på Enheten för externa relationer under hösten 2016. Hon berättar att hon och hennes kollega fungerar som en ingång/sluss till UmU för omvärlden. De kan också ge institutionerna stöd i form av kalkylmallar, avtals mallar, offertmallar och så vidare.

Samordnaren har som sagt inte arbetat så länge som samordnare, men hon berättar att hon har förstått att det har funnits perioder då funktionen för uppdragsutbildning har varit mer aktiv mot uppdragsgivarna och haft ett större ansvar för att administrera uppdragen.

5.3 Kommentar om vad vi kan lära

Sammanfattningsvis kan man säga att det finns mycket att lära av att samtalen med dem som arbetar på Karlstad- Uppsala- och Umeå universitet. Några saker framträder särskilt mycket:

- En sammanhållen funktion för uppdragsutbildning behöver en stark legitimitet internt för att kunna nå riktigt bra resultat. Nästan oberoende av hur funktionen ser ut eller hur lärosätet har organiserat samarbetet mellan den och institutionerna så tycks legitimiteten inte vara självklar. Det behövs arbete och engagemang, tålmod och uppriktighet från alla håll för att tilliten ska finnas där. Det kräver rätt attityd och arbete, som chefen för Avdelningen för uppdragsutbildning vid Uppsala universitet säger. Rätt attityd för funktionens del tycks vara att se sig som någon som arbetar med och för institutionerna och hela lärosätet.
- Det är riskabelt att underskatta behovet av en fungerande administration som är anpassad till uppdragsutbildningens förutsättningar och behov. Det behövs ett eget system för att få genomförandet av uppdragsutbildning att fungera: administration, projektledning, samverkan och så vidare.
- Man måste respektera att det tar tid att bygga tillitsfulla och långsiktiga relationer med uppdragsgivarna.
- De som samverkar med uppdragsgivarna bör ha en förankring i och kunskap om de områden som en uppdragsutbildning finns inom, som till exempel "förskola och skola". "Då får man till bra dialoger", som bolagets VD i Karlstad sade.

6 Uppdragsutbildning och LiU – nuläget

Uppdragsutbildning vid Linköpings universitet planeras och organiseras primärt på institutionsnivå. I den mån långa utbildningar (mer än 40 studieveckor) eller hela utbildningsprogram aktualiseras som uppdragsutbildning måste även fakultetsnivån involveras.

LiU uppmuntrar sedan ett antal år också enskilda lärare att genom bisyssla bedriva uppdragsutbildning. Denna verksamhet sker såväl privat, genom anställdas egna företag, som koordinerad av universitetets holdingbolag och dess konsultbolag Spetsa AB.

Då ett förslag till strategi för en ökad volym av uppdragsutbildning ska utformas är det av stor betydelse att få en bild av vilka möjligheter och svårigheter som de som är verksamma på LiU ser. Därför har utredningen genomfört intervjuer och haft möten med representanter för institutioner och fakulteter. Detta kapitel inleds med en presentation av resultatet av det. Ett särskilt avsnitt ägnas åt de två prefektledningsråd (PLR) under vilka frågan om uppdragsutbildning har diskuterats.³³ Därefter ges information om dels vilken volym uppdragsutbildningen har vid LiU, dels vilket utbud av uppdragsutbildning som finns vid LiU, men också på det ovan nämnda dotterbolaget Spetsa AB. Kapitlet avslutas med en jämförelse med andra lärosäten i Sverige.

6.1 Institutionernas och fakulteternas röst

Utredningen har intervjuat och deltagit i möten med representanter för institutionerna och fakulteterna.³⁴ I det avsnitt som följer sammanfattas de vanligast återkommande synpunkter som har framförts av dem.

Bemanning; lärarnas arbetsförhållande

- *Tillgången på lärare.* Institutionerna tycks ha delvis olika förutsättningar för att bemanna uppdragsutbildning. En del lyfter fram att deras organisation är mycket "slimmad" och att man inte kan ålägga de lärare som finns mer arbete än det som de redan utför. Andra säger att deras institution saknar undervisning och skulle behöva uppdragsutbildning för att lärarna skulle få möjlighet att undervisa – och det optimala vore om uppdragsutbildning till och med kunde leda till stabilitet i finansieringen.

³³ Vid ett prefektledningsråd (PLR) samlas bland andra universitetsledning, prefekter och dekaner.

³⁴ se bilaga 3

- *Lärarnas arbetssituation.* Några säger att lärarnas arbetssituation är allmänt ”splittrad”, då de på grund av kvarfaktorn måste ha många kurser och vara involverade i flera program. Det gör att det är svårt för dem att engagera sig i uppdragsutbildning, eftersom den kan kräva resor och arbete kvällstid, men också samordning mellan olika institutioner, vilket omöjliggörs av lärarnas arbetsvillkor.
- *Bisysslor.* Anställdas bisysslor kan konkurrera med en gemensam och samlad satsning på uppdragsutbildning från LiU:s sida. Några prefekter reflekterar över att en satsning på mer uppdragsutbildning från LiU:s sida kan komma att ställa mer krav på deras ledarskap då anställda vill ta på sig uppdrag som bisyssla.

Beredskap och flexibilitet – kontinuitet och långsiktighet

- Flera prefekter lyfter fram att det är svårt att hantera att presumtiva köpare av uppdragsutbildning kan ha andra planeringshorisonter än LiU. Planeringen vid LiU sker terminsvis, samtidigt som beställaren kanske vill ha en uppdragsutbildning med mycket kortare tidshorisonter.
- Institutionen kan få investera mycket i en utbildning som uppdragsgivaren sedan bara köper en gång.

OH-nivån

- Nästan alla på LiU som utredningen har varit i kontakt med har spontant lyft fram overhead-nivån (OH-nivån) som en av de viktigaste orsakerna till att LiU inte är mer framgångsrikt när det gäller uppdragsutbildning. Man menar att det blir omöjligt att ha en konkurrensmässig prissättning.
- OH-nivån måste sänkas – dock inte på bekostnad av ordinarie utbildning.
- OH-nivån borde bli universitetsgemensam. Det innebär att alla ska använda samma OH-nivå för all uppdragsutbildning. LiU behöver en gemensam kalkylmodell.

Administration

- Det finns inte tillräcklig kunskap om och resurser för att hantera sådant som riktlinjer och regler, ekonomi och juridik, upphandling, information och ”marknadsföring” som rör uppdragsutbildning vid LiU.
- Det är svårt för institutionerna och avdelningarna att ha beredskap för att administrera och vara kursvärd för uppdragsutbildningar.
- Det är inte alltid lätt att avgöra vad som är/bör vara/ska betraktas som uppdragsutbildning eller exempelvis fristående kurs.

Distansutbildning

- LiU måste bli bättre på att använda informations – och kommunikationsteknik (IKT) som pedagogiska verktyg och hjälpmedel, för att kunna erbjuda uppdragsutbildning på distans.

Upphovsrätt läromedel/undervisningsmaterial

- LiU behöver utveckla mer kunskap om och diskutera upphovsrätten i relation till uppdragsutbildning.

En universitetsgemensam stödfunktion som

- skulle ha kunskap om och bistå med hjälp rörande sådant som:
 - riktlinjer och regelverk (juridik, ekonomi, kvalitetskrav etc), rådgivning, samlad kunskap om uppdragsutbildning
 - upphandling
 - vara gemensamt ansikte utåt och ha en mäklarfunktion
 - ”dra hem jobb”
 - inte bara efterfrågestyrt, bra med en kombination av ”marknadsföring” och dialog
 - skapa incitament för att utveckla uppdragsutbildningen (planering, utveckla kompetens att anpassa sig till målgruppen)
- kan delta i en diskussion om vilka kurser vi bör ge och varför, vad som är uppdragsutbildning
- ska ligga inom myndigheten; den ska förstå den akademiska världen och ha en fot i den, samtidigt som den ska ha omvärldskunskap. Det ger legitimitet internt och externt att arbetet med uppdragsutbildning bedrivs inom myndigheten.

Fakulteternas och institutionernas roll och ansvar

- Det är viktigt att komma ihåg att sakkunskapen finns ute i verksamheterna och det är de som bör utforma utbildningarna.
- Det är viktigt att inte glömma bort fakulteternas ansvar och roll; de bör vara med i en diskussion på strategisk nivå om vad som är verksamhetens styrkor, begränsningar och utvecklingspotential.

Universitetsledningens roll och ansvar

- Det krävs en tydlig viljeyttring om att LiU ska få en ökad volym av uppdragsutbildning från universitetsledningen – annars kommer inget att ske, menar många.
- Universitetsledningen bör arbeta proaktivt och finna sätt att identifiera möjligheter, samordna mellan institutioner och samverka med

fakulteterna för en ökad volym av uppdragsutbildning.

6.1.1 Prefektledningsrådet

Under våren 2017 har utredningen presenterat och diskuterat olika idéer med universitetsledningen, men också med representanter för institutionerna och fakulteterna.

Den 12 april 2017

Den 12 april 2017 diskuterade utredningen tre tentativa förslag till organisering för en ökad volym av uppdragsutbildning med universitetsledningen, prefekterna och dekanerna på ett prefektledningsråd. En utgångspunkt för samtliga förslag var att LiU på någon nivå skulle ha en särskild stödfunktion för uppdragsutbildning. En annan utgångspunkt var att LiU ska ha en pådrivande roll i samverkan för uppdragsutbildning. De tre alternativa förslag som diskuterades (här kallade A, B och C) presenteras här:

Alternativ A: En universitetsgemensam stödfunktion

GEMENSAM STÖDFUNKTION

- Mäklare, ingång
- Avtalsskrivare
- Upphandlingar
- Dialog uppdragsgivare
- Riktlinjer, regler
- Projektledning, kursadm.
- Tar fram förslag till kursplan tills. m inst.
- Bemanning: anlitar lärare vid LiU (delad anställning el. faktura från institution) eller annat universitet eller org.
- UU-funktion och prefekt utser kursansvarig.

Bemanning

Chef, projektledare (lärare), administratör, kommunikatör, ekonom, upphandling, juridik
400-500% tjänst

- Planerar och genomför utbildningar
- Överför medel till institutionerna så att deras kostnader täcks och t ex inkluderar utvecklingskostnader och lokaler
- Strategisk diskussion med institutioner och fakulteter
- Kommunikation och marknadsföring
- Kontakter IKT, driver utveckling
- Förväntas ha en pådrivande roll i intern och extern samverkan för UU

INSTITUTIONER

- Kan initiera UU – kontaktar centrala funktionen
- Institutionernas lärare kan arbeta i uppdragsutbildningen, institutionerna fakturerar enheten (alt. delad anställning).
- Ansvarar för lärares kompetensutveckling med avseende på UU

Bemanning

Person med särskilt ansvar för UU med kunskap och relationer in mot institutionen (utökat ansvar för samverkanskoordinatorer eller proprefekt ?)

FAKULTETER

- Kvalitetsansvar
- Fastställer kursplaner
- Kan initiera UU – vänder sig då till universitetsgemensamma funktionen

Bemanning

En person med särskilt ansvar för UU och dialog med universitetsgemensamma funktionen

Alternativ B: En stödfunktion på respektive fakultet, samt viss stöd från UF

UNIVERSITETS- FÖRVALTNINGEN	INSTITUTIONER	STÖDFUNKTION PÅ FAKULTETERNA
<ul style="list-style-type: none"> • Ingång, slussar vidare till funktion för UU på respektive fakultet • Tillhandahåller regelverk, riktlinjer, mallar • Marknadsföring • Kommunikation • Upphandling, anbud (?) <p>(Rådgivningen ekonomi, juridik och upphandling)</p> <p>Bemanning UF Administratör 10 % Olika stödfunktioner vid UF Kommunikationsstöd UF</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kan initiera UU – vänder sig till fakulteten • Skriver kursplaner • Planerar och genomför UU • Kontakter uppdragsgivare • Kursansvar och kursadministration • Ansvarar för lärares kompetensutveckling med avseende på UU • Ansvarar för kursutveckling • Bemannar UU, utser kursansvarig • Kontakter IKT, driver utveckling <p>Bemanning Person med särskilt ansvar för UU (utökat ansvar för samverkanskoordinatorer eller proprefekt?)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Avtal, projektredovisning, budget • Projektledning • Upphandling • Kunskap om riktlinjer och regler • Initierar UU • Initiala kontakter med uppdragsgiv. • Anlitar kommunikation, marknadsföring och adm. ingång UF • Ger inst. uppdrag <p>Bemanning per UU-funktion Projektledare (lärare), ekonomi, administration, upphandling 150-200 % tjänst?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kvalitetsansvar • Antar kursplaner • Överför medel till institutionerna för utfört arbete samt för lärares kompetensutveckling med avseende på UU • Förväntas ha en pådrivande roll i intern och extern samverkan för UU • Strategisk diskussion med institutionerna

Alternativ C: En stödfunktion på respektive institution samt visst stöd från UF

CENTRALT STÖD	UU-FUNKTIONER PÅ INSTITUTIONERNA	FAKULTETER
<ul style="list-style-type: none"> • Ingång, slussar vidare till funktion för UU på respektive fakultet • Tillhandahåller regelverk, riktlinjer, mallar • Marknadsföring • Upphandling ? <p>(Rådgivningen ekonomi, juridik och upphandling)</p> <p>Bemanning UF Administratör och kommunikation UF (UU-funktionerna betalar) ?% Upphandling?</p> <p>(Olika stödfunktioner, ex juridik, ekonomi vid UF)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Avtal, projektredov. budget • Projektledning • Upphandlingar (?) • Initierar UU • Kontakter med uppdragsgiv. • Anlitar kommunikation och marknadsföring (och upphandling ?) • Kontakter IKT, driver utveckling • Kunskap om riktlinjer och regler • Kontakt stödfunktioner • Förväntas ha en pådrivande roll i intern och extern samverkan för UU <p>Bemanning per UU-funktion Ansvarig/Projektledare (lärare), ekonomi, administration,upphandling (?) 100-150% ?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Strategisk diskussion med fakulteten Ger uppdrag till avdelningar(?), som: • Har kursansvar och kursadministration • Skriver kursplaner • Planerar och genomför UU • Ansvarar för lärares kompetensutveckling med avseende på UU • Bemannar UU, utser kursansvarig tillsammans med prefekt (?) <ul style="list-style-type: none"> • Kvalitetsansvar • Antar kursplaner • Kan initiera UU – vänder sig till centrala funktionen <p>Bemanning En person med särskilt ansvar för UU och dialog med institutionerna</p>

Efter en presentation av dessa tre alternativ diskuterades de av prefektleddningsrådet i fem mindre grupper. När rådet samlades efteråt ombads grupperna att välja det alternativ som de föredrog. Ett fjärde alternativ fördes då fram (alternativ D). Grupperna gav alternativen sitt stöd enligt följande:

A. Universitets- gemensam funktion	B. Funktioner på fakulteter	C. Funktioner på institutionerna	D. Som idag men med mindre stödfunktion på UF
X			
X på sikt över till inst/fak			X som idag, ta bort hinder, ge stöd
X måste bära sina kostnader			
	X gemensam funktion viktig, även fakulteter		

Figur 1. Prefektleddningsrådet om alternativa organisationsmodeller.

Fyra av fem grupper gav sitt stöd åt alternativ A; en grupp lade sitt kryss på gränsen till alternativ B, då de ville understryka fakultetens betydelse. En grupp menade att det vore bäst att pröva att ha det som idag, men att institutionerna skulle få ett visst stöd (mallar, avtal och likdanande) från en liten stödfunktion.

En person i varje grupp lämnade i efterhand anteckningar från sin grupp till utredningen. Nedan återges dessa anteckningar från grupperna (här kallade 1, 2, 3, 4 och 5):

1. En central modell är bäst till en start. Med växande erfarenhet och rutin kan man kanske successivt lägga mer ansvar över på fakultets/institutionsnivå. Starta den centrala funktionen i liten skala till vi ser efterfrågan. Får inte ta resurser från basanslaget.
Viktigt att hitta en modell för svängningar i personalresurs så att vi inte överanställer lärare.
Kan det vara svårt att få lärare att gå in uppdragsutbildningar som inte är poänggivande?
Får inte bli "kvällskursnivå".
2. En gemensam funktion viktig. Det behövs en operativ funktion som arbetar "utåt och inåt".
Inte alternativ C, dvs uppdragsutbildningsfunktion på institution.
Bemanningen: 1. Prefektens roll är viktig! Det är prefekten som leder och fördelar arbetet och bestämmer vilka lärare som ska arbeta i funktionen, men också i uppdragsutbildning. 2. Beställningar måste komma i tid för att god bemanning ska säkerställas.
OH-problemet.
Fakultetsperspektivet är viktigt!
3. Alternativ A till att börja med för att samla och utveckla kunskap om vilka rutiner och modeller vi vill ha. Vi behöver bygga ett system för

uppdragsutbildning, det kan inte vila på enskilda entusiaster. Det är *ett* argument för en universitetsgemensam funktion.

Ett annat argument för att lägga det centralt är att det inledningsvis, då vi har små volymer av uppdragsutbildning, blir väldigt kostsamt att bygga upp en organisation som motsvarar våra mål och syften.

Fakulteten ska ha ett kvalitetsansvar för både poänggivande och icke poänggivande uppdragsutbildning.

(Vi måste framöver förhålla oss till propåer om att ex bedriva uu nån annanstans eller kvällsarbete – hur förhålla oss?)

4. (Dessa anteckningar är något förkortade.) Det vore värdefullt att undersöka vilka möjligheter institutionerna vid LiU egentligen har att bidra till en större omfattning av uppdragsutbildningar. En institution kan få förfrågningar om uppdragsutbildningar men tvingas tacka nej till många på grund av underbemanning; avdelningarna kan ha svårt att bemanna ordinarie grundutbildningsuppdrag.

Kan vi hantera det genom en mer utbudsstyrd uppdragsutbildning, dvs ställa frågan vilka utbildningar LiU har möjlighet att erbjuda som uppdragsutbildning.

Vi måste kunna erbjuda uppdragsutbildning som distansutbildningar via olika plattformar för e-lärande. Vi tror oss veta att det är svårt att få arbetsgivare att ge sin personal möjlighet att med en viss regelbunden fysiskt delta i utbildningarna.

5. Arbetet ska ske så lokalt som möjligt och öka efter tillväxt.

Det ska finnas ett centralt stöd med prislappar.

LiU bör ha den modell som finns nu, men med centralt stöd som frågar målgruppen vad de vill ha, bevakar upphandlingar, marknadsför etc. I princip som idag, men de hinder som finns bör tas bort.

Sammanfattningsvis kan sägas att fyra av fem grupper ställde sig positiva till alternativ A som innebar ett samarbete mellan institutionerna, fakulteterna och en sammanhållen funktion på universitetsgemensam nivå. En funktion som har en stödjande roll internt och pådrivande roll i samverkan med omgivningen. En grupp förde fram ett fjärde alternativ (ovan kallat D) som innebar att organisationen skulle se ut som idag, samtidigt som LiU tog bort de hinder som finns.

Utgångspunkten för gruppens förhållningssätt var att det inte nödvändigtvis är organisationen som är problemet, utan snarare svårigheter med att bemanna uppdragsutbildningar och en för hög OH-nivå.

Två av de grupper som var positiva till alternativ A skrev uttryckligen att det ger LiU möjligheter att bygga kunskap om, rutiner för och erfarenhet av uppdragsutbildning (vilket också diskuterades under mötet). En universitetsgemensam funktion kan vara bra i början av den process i vilken det sker, menade de. En av grupperna uttryckte det som att en universitetsgemensam funktion kan vara en operativ kraft.

Den 14 juni 2017

Den 14 juni 2017 presenterade utredningen sitt förslag i korthet för prefektletningsrådet. Då det inte blev tillräcklig tid för diskussion i frågan ombads deltagarna att skriftligen skicka sina synpunkter i efterhand till utredningen. De synpunkter som kom in var följande:

En prefekt

Förslaget att ha en central organisation känns helt rätt. Organisationsmodellen är tydligt beskriven med en central funktion "LiU uppdragsutbildning" som skall ha huvudansvaret för att driva arbetet. Rapporten betonar dock vikten av ett samarbete mellan institutionerna, fakulteterna och LiU uppdragsutbildning.

Institutionens ansvar för en uppdragsutbildning beskrivs på ett tydligt sätt och de delar som institutionen skall stå för känns relevanta och rimliga. Är dock osäker på om den tid all förberedelse tar kommer att rymmas inom den ersättning som själv utbildningen genererar även om kalkylmodellen som beskrivs understryker att det skall finansieras full kostnadstäckning. Det kan finnas en risk att institutionerna initialt får avsätta egna resurser till man har kommit igång med några konkreta utbildningar. Kan också vara svårt att rekrytera lärare som har tid för detta uppdrag. Men vi får göra vårt bästa.

Flytten av balanserade medel från tidigare uppdragsutbildningar till LiU centralt känns väldigt tveksamt och måste diskuteras vidare vad detta innebär i praktiken.

En prefekt

1. Storleken på den förslagna organisationen är orimligt stor och bör vara betydligt mindre tills vi ser hur omfattande uppdragsutbildningen kan bli.
2. Bra om vi hitta gemensam och lägre OH nivå – en förutsättning för att få uppdrag.
3. Uppdrag kan finnas men inte personal och hur ska vi hantera det? Här behövs en dialog med institutionerna så att vi inte skapar strukturer för tidigt för något som inte är genomförbart. Ska vi på institutionerna utlysa tjänster där vi tror att uppdrag finns men vem tar risken om vi sedan inte får uppdrag? Processerna är ju långa både för anställning och uppsägning så här ser jag ett problem.

En prefekt

1. Bemanningen är ett problem. När vi inom grundutbildningen slimmar våra organisationer och försöker att hålla oss inom budgetramarna blir det inga personer över. Idealt har vi fast personal till 80-90 procent av våra uppdrag och köper sedan in expertis eller doktorander etc. för att täcka behoven. På så vis blir det svårt att få fram personal snabbt för nya undervisningsuppdrag.
2. En organisation för uppdragsutbildning som ligger med god framförhållning kan vara lösningen. På så vis kan den här sortens uppdrag skrivas in i bemanning eller kombineras med uppgifterna när vi "hyr in" personal.

3. Modern uppdragsutbildning kommer antagligen bestå av betydande IT-insatser. För att detta ska bli möjligt krävs betydande fortbildning av de grundutbildande lärarna. Kanske kan detta ske i samband med att den ordinarie undervisningen förnyas. Hursomhelst finns en stor utmaning i detta eftersom dimensionen av uppdragsutbildning sannolikt är liten på de flesta avdelningarna/institutionerna.
4. Vet inte om jag fattade det hela rätt, men jag tycker nog att verksamheten ska vara lönsam, inte bara gå ihop ekonomiskt.

En prefekt

Av LIU:s strategikarta framgår att LiU skall vara ett program- och campusuniversitet. Detta är det enda stället i strategikartan där en tydlig inriktning förordas och LiU väljer bort viss verksamhet till förmån för annan. Uppdragsutbildning tillhör rimligen inte det som strategin prioriterar. När vi nu ändå väljer att lägga resurser på uppdragsutbildning – vilket jag tycker är bra – bör vi ompröva eller specificera den tidigare prioriteringen enligt kartan. Vi bör då gå tillbaka till skälen för att LiU skall vara ett program- och campusuniversitet och fråga oss om dessa skäl är giltiga även för uppdragsutbildning. Jag anser att så inte är fallet. Exempelvis bör vi vara ett campusuniversitet för att endast med studenterna på plats kan vi erbjuda de möten med stimulerande lärare och studiekamrater som är nödvändig för en fullödig akademisk miljö där studenterna ges möjlighet att växa intellektuellt utöver de rena ämnesstudierna under sina studieår. Detta argument gäller inte lika starkt för uppdragsutbildningen.

Slutsats: när man analyserar bakgrunden till formuleringarna i strategikartan tror jag att man finner att motsättningen mellan strategin och en satsning på uppdragsutbildning är skenbar. Men det bör tydliggöras.

Överbibliotekarien

1. Det är viktigt att tänka på hur access till bibliotekets resurser kommer att gå till. Som det är nu man behöver en student ID/LiU ID eller vara fysiskt på plats.
2. Ta råd om hur det står till med copyright (om uppdragsutbildningar täcks av Bonus Copyright Access avtalet) och undervisningen.

6.2 Volym av uppdragsutbildning vid LiU

Uppdragsutbildning är rörlig materia. Sådant som globala skeenden eller nationella politiska ambitioner kan plötsligt förändra efterfrågan inom ett område dramatiskt. En ny uppdragsgivare kan göra stor skillnad för ett enskilt lärosäte. I tabell 2 kan man se att LiU:s intäkter av uppdragsutbildning blev allt mindre under perioden 2010 till och med 2015, med undantag av 2012. Men år 2016 fördubblades plötsligt intäkterna. Det kan ganska enkelt förklaras. Ökning beror främst på att en stor

uppdragsgivare, Arbetsförmedlingen, beställde uppdragsutbildningarna ”Korta Vägen” och ”Snabbspåret”.³⁵

Tabell 2. Intäkter uppdragsutbildning hela LiU (tkr)

År 2010	År 2011	År 2012	År 2013	År 2014	År 2015	År 2016
20 700	27 500	17 700	13 500	14 800	8 500	16 500

I tabell 3 presenteras en sammanställning per institution av intäkterna av uppdragsutbildning som finns i LADOK. De institutioner som inte finns med i tabellen (ISAK, IDA, IFM och IMT) har inga redovisade uppdragsutbildningsuppdrag under de senaste fyra åren.

Tabell 3. Intäkter uppdragsutbildning institutionsvis 2013 - 2016 (tkr)

	2013	2014	2015	2016
IEI	1 504	3 643	890	325
MAI	75	0	0	0
ISY	449	901	706	0
ITN	751	152	0	0
IBL	2 101	1 592	807	2 576
TEMA	1 260	538	366	0
IKK	2 693	2 416	3 157	1 600
ISV	1 535	1 475	929	1 182
IKE	236	754	195	0
IMH	1 372	1 900	625	0
Universitets ledningen	0	0	0	7473
Totalt	13 460	14 642	8 473	13 156

Källa: LiU:s ekonomisystem

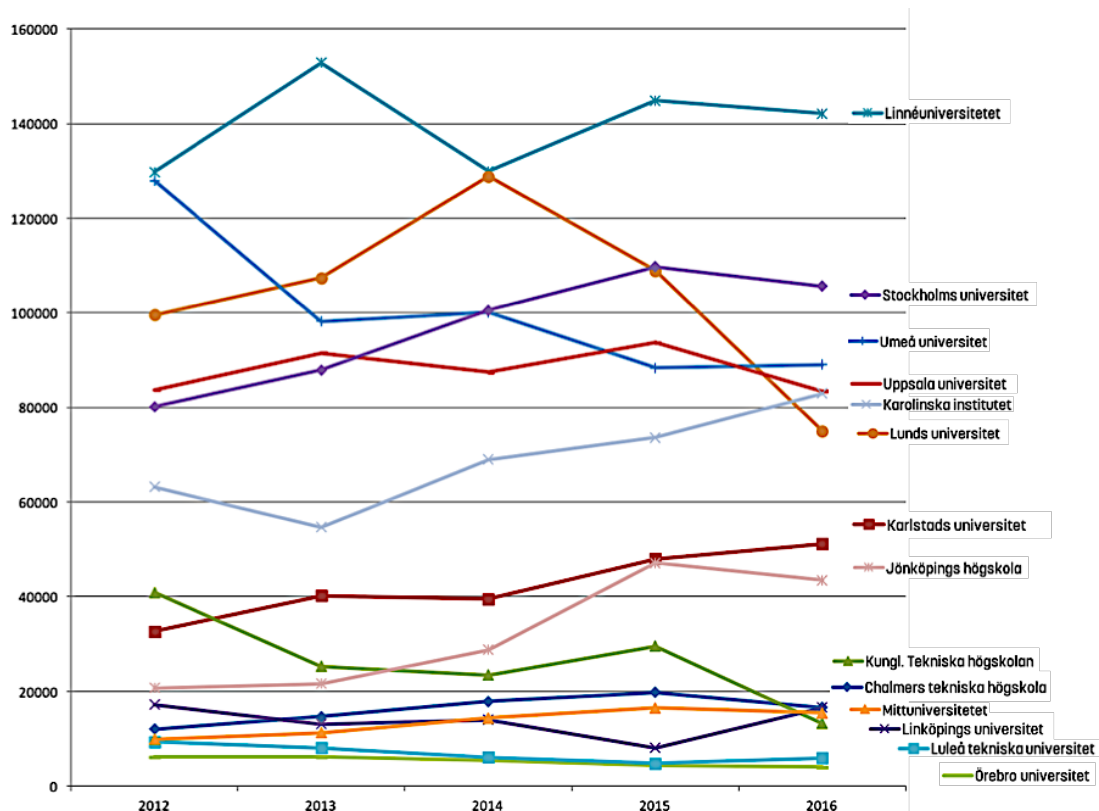
Utöver de intäkter som redovisas i tabellen, har även Utbildningsvetenskap registrerat uppdragsutbildning i LADOK för motsvarande ca 5 000 tkr i intäkter år 2015 och ca 3 700 tkr år 2016.

³⁵ Utbildningarna varar 26 veckor och LiU erhåller 4000 kr/vecka och student. 60% av dessa medel stannar på LiU och Spetsa AB medan 40% förs vidare till Folkuniversitetet, som också gör utbildningsinsatser inom utbildningarna.

Sammanställningen visar att intäkterna har minskat – i en del fall till noll – på flera institutioner. Uppdragsutbildning har bidragit till ökade intäkter 2016, jämfört med 2015, för en institution vid LiU: IBL (Institutionen för beteendevetenskap och lärande). Det är framför allt ”Snabbspåret” som orsakar förändringen. Medel för Korta vägen ligger på universitetsförvaltningen i tabell 5.

6.2.1 En jämförelse med andra universitet

Skillnaderna mellan lärosätenas intäkter för uppdragsutbildning är stora och inte alltid de förväntade. I Figur 2 redovisas intäkterna vid alla universitet samt Jönköpings högskola. Diagrammet (som bör läsas i färg) visar att de större de större universiteten i Lund och Uppsala har stora intäkter för uppdrags utbildning, liksom det medelstora Umeå universitet. Mest överraskande är kanske att ett av de mindre universiteten, Linnéuniversitetet, ligger i topp under de senaste åren. Ett annat mindre universitet, Karlstad, har också förhållandevis stora intäkter för uppdragsutbildning. Diagrammet visar också att Linköpings universitet tillhör den grupp av universitet som har relativt sett låga intäkter för uppdragsutbildning.

Figur 2. Intäkter uppdragsutbildning vid samtliga universitet samt Jönköpings högskola

Källa: UKÄ:s statistikdatabas

Skillnaderna mellan lärosätena framträder än tydligare om vi jämför hur stor andel av universitetets totala intäkter som uppdragsutbildningen står för. I tabell 4 kan vi notera att medan uppdragsutbildningens andel vid Linköpings universitets under de senaste åren legat på runt 1 %, så har flertalet lärosäten en andel på 3 % eller mer. Universiteten i Karlstad, Lund, Stockholm och Umeå, Lund, Stockholm, KTH och Högskolan i Jönköping och har andelar som ligger på 5-6 % i snitt under de senaste åren. Linnéuniversitetets andel ligger på drygt 10 % under åren 2012 – 2016.

Tabell 4 Andel uppdragsutbildning (i % av totala intäkter) på alla universitet samt Jönköpings högskola

	2012	2013	2014	2015	2016
Linnéuniversitetet	11,6	13	10,9	11,6	11,2
Karolinska institutet	6,6	5,5	6,8	7	7,8
Karlstads universitet	5,1	6,2	5,9	6,9	7,2
Stiftelsen Högskolan i Jönköping	3,5	3,7	4,7	7,1	6,5
Stockholms universitet	4,5	4,6	5,3	5,8	5,5
Umeå universitet	7,8	6	6	5,2	5,2
Kungliga Tekniska Högskolan	4,9	5	5,1	5,2	5
Uppsala universitet	5	5	4,7	4,9	4,3
Göteborgs universitet	3,2	2,9	2,9	3,4	3,1
Lunds universitet	4,4	4,6	5,3	4,5	3,1
Mittuniversitetet	1,8	2	2,5	2,9	2,7
Chalmers tekniska högskola	1,4	1,6	1,8	1,9	1,6
Linköpings universitet	1,1	0,9	0,9	0,5	1
Luleå tekniska universitet	1,4	1,1	0,9	0,7	0,8
Örebro universitet	0,9	0,9	0,7	0,6	0,5
Sveriges lantbruksuniversitet	2	1,7	1,8	0,6	0,4

Källa: UKÄ:s statistikdatabas

6.3 Utbud

Tabell 5 visar samtliga kurser som är inrapporterade till LADOK. Att de finns registrerade i LADOK behöver inte betyda att de lärare som arbetar med utbildningen gör det inom ramen för sin anställning vid LiU. Ett antal av dessa kurser utförs och erbjuds av LiU:s anställda som bisyssla genom Spetsa AB.

Tabell 5. Poänggivande uppdragsutbildningskurser vid LiU

Kurs	Inst	Poäng
8FA169 Diabetes och diabetesvård II	ISV	7,5
8UA017 Vetenskaplig metod för avancerad specialistsjuksköterska	IMH	7,5
8UA018 Kliniska färdigheter för avancerad specialistsjuksköterska inom kirurgi	IMH	22,5
8UA019 Självständigt arbete, avancerad specialistsjuksköterska inom kirurgi (Masterexamen)	IMH	15
8UG002 Telefonrådgivning i hälso- och sjukvård I	IMH	15
8UG015 Käkkirurgisk operationssjukvård för tandsköterskor	IKE	15
8UG016Handledning i interprofessionellt lärande i verksamhetsförlagd utbildning	IKE	7,5
77GA01 Avancerad kurs i högskolepedagogik - Handledning av forskarstuderande	IBL	4
77GA04 Lärande och kunskap (LoK) - avancerad kurs i högskolepedagogik	IBL	6
77GU25 Högskolepedagogik, fördjupningskurs 1. Kursdesign, examination och utvärdering	IBL	6
77GU30 Problembaserat lärande och basgruppshandledning	IBL	2
77GU31 Handledarutbildning i verksamhetsförlagd utbildning	IBL	1,5
77GU32 Fördjupning i problembaserat lärande - handledning av heterogena grupper	IBL	2
912G21 Religionspedagogik med inriktning mot konfirmandarbete 1	IBL	7,5
912G23 Folkhögskolans idé och pedagogik	ISV	7,5
960F10 Flerspråkighet och interkulturalitet i förskolan	ISV	7,5
960L56 Teknik för lärare åk 1-3, (1-7,5) Ingår i Lärarlyftet II	ISV	7,5

960L57 Teknik för lärare åk 4-6, (1-7,5) Ingår i Lärarlyftet II	ISV	7,5
960L61 Idrott och hälsa för lärare eller som undervisar i åk 1-3	IKK	30
960L63 Idrott och hälsa för fritidspedagoger eller motsvarande	IKK	30
960L64 Teknik för lärare åk 7-9. Ingår i Lärarlyftet II Antal	ISV	45
96IG07 Religionspedagogik med inriktning mot konfirmandarbete (7.5-15hp)	IBL	7,5
96IG08 Introduktionskurs i svenska som andraspråk för lärare	IKK	7,5
96IG09 Inkluderande vuxenpedagogik på folkhögskola	IBL	7,5
TXE007 Hållbart ledarskap med Lean	IEI	7,5
TXPR01 Introduction to Study in Sweden	IEI	3
TXPR02 Marketing Management	IEI	6
TXPR03 Managing People and Organizations	IEI	9
TXPR06 Industrial Marketing	IEI	6
TXPR19 Current Strategic Insights on Telecommunications Industry	IEI	6
TXPR20 Research Methods in Business and Management	IEI	6
TXPR21 Strategic Quality Management	IEI	6
TXPR22 Product Development	IEI	6
TXPR23 International Business Negotiation	IEI	6
TXPR24 Strategic Technology Management	IEI	6
TXQET3 Examensarbete	TFK	30
TXSO10 Elektronisk säkerhet	ISY	6

Källa: LiU:s ekonomissystem

Utredningen har skickat en förfrågan till fakulteterna och institutionerna om vilka icke-poänggivande uppdragsutbildningar som de erbjuder. Den information som ges i tabell 6 utgår från de svar som kom in och som indikerar att tre institutioner vid LiU erbjuder icke-poänggivande uppdragsutbildning, nämligen IMH, IMT och ISV.

Tabell 6. Icke poänggivande uppdragsutbildning vid LiU

Institution	Kurs
IMH	Vård och behandling vid akuta kardiovaskulära tillstånd Forsknings- och utvecklingsmetodik I Medicinsk behandling och omvårdnad av patienter med bröstcancer, avancerad nivå Diabetes och diabetesvård I Kontaktsjuksköterska i cancervård
IMT	Medicinteknisk säkerhet, Nationella föreningen i medicinsk teknik Medicinsk informatik, Socialstyrelsen Kurser inom medicinska bilder och bilddiagnostik, Regioner och landsting
ISV	Motverka främlingsfientlighet och rasism i skolan Mentorsutbildning, Socialförvaltningen Linköpings kommun

Källa: Information från institutionerna

6.4 Uppdragsutbildning och Spetsa AB

LiU har ett universitetsägt bolag, LiU Holding. Genom dess dotterbolag Spetsa AB kan lärare vid LiU erbjuda uppdragsutbildning till uppdragsgivare från både offentlig och privat sektor i, men också utanför Sverige. Lärarna gör då inte detta inom ramen för sin tjänst på LiU, utan som bisyssla. Nedan ges exempel på uppdragsutbildning som erbjöds via Spetsa AB under 2015 och 2016.³⁶

Poänggivande uppdragsutbildningar som erbjuds via Spetsa AB:

- MBA Proma utbildning (telekomföretag i Iran, erbjöds tidigare av IEI)
- Utomhuspedagogik (7,5 hp distanskurs för Tanums kommun, har löpt under 2016-2017; erbjöds tidigare av IKK)

Icke poänggivande uppdragsutbildning som erbjuds via Spetsa AB, några exempel:

- Arbetsterapeutområdet
- Javautbildning
- Statistik

³⁶ Uppgifter om bolagets uppdragsutbildning har lämnats av VD på Spetsa AB.

- Ledarskap/projektledning/entreprenörskap
- Korta vägen (arbetsmarknadsutbildning på uppdrag av Arbetsförmedlingen; Spetsas del av Korta vägen är liten, eftersom både IKK och Folkuniversitetet är engagerade)

De flesta utbildningarna är avgränsade från 2-3 dagar till att vara i flera omgångar med ett par dagar vid varje tillfälle.

Intäkterna för uppdragsutbildning på Spetsa AB var 5 331 tkr år 2015 och 6 500 tkr år 2016.

7 Förslag till strategi för en ökad volym av uppdragsutbildning vid LiU

Utredningens förslag till strategi för en ökad volym av uppdragsutbildning vid LiU inkluderar en vision, en avsiktsförklaring, en organisationsmodell samt en diskussion om en kalkylmodell för uppdragsutbildning. Organisationsmodellen inkluderar fakulteterna, institutionerna och en universitetsgemensam funktion för uppdragsutbildning, vars namn föreslås vara LiU Uppdragsutbildning. Dessutom föreslås ett utvecklingsprojekt som förbereder den föreslagna verksamheten.

Presentationen av förslaget inleds med ett avsnitt som formulerar den visionära grunden för det arbete som LiU ska bedriva samt en avsiktsförklaring som ska vara vägledande och styrande. Sedan följer en presentation av de viktigaste utgångspunkterna som utredningen har haft då den har formulerat förslaget. Därefter presenteras en modell för hur LiU kan organisera sig för ett långsiktigt hållbart arbete med samverkan för uppdragsutbildning. Slutligen presenteras ett förslag om att tillsätta ett utvecklingsprojekt som under hösten 2017 förbereder starten av den verksamhet som föreslås till januari 2018.

7.1 En vision och en avsiktsförklaring för arbetet med uppdragsutbildning

LiU:s utbud av utbildning bör svara mot studenters utbildningsbehov, men också ge andra individer möjlighet till bildning och livslångt lärande. En gemensam vision för hur LiU ska utveckla och bedriva uppdragsutbildning föreslås vara:

Uppdragsutbildning i samverkan – för ett livslångt lärande på vetenskaplig grund och för kvalificerade analyser av nuvarande och framtida kompetensbehov

En avsiktsförklaring för LiU är att inom fem år ha:

- utvecklat förmågan att ha en pådrivande roll i samverkan med nuvarande och presumtiva uppdragsgivare, för en behovsanpassad uppdragsutbildning
- utvecklat formerna för att praktiskt och pedagogiskt planera och genomföra uppdragsutbildning (till exempel i form av distansutbildning) som vilar på vetenskaplig grund, samt
- minst fyrdubblat volymen av uppdragsutbildning, jämfört med genomsnittet för den senaste treårsperioden – det betyder att målet är en volym som motsvarar ca 50 MKR i intäkter.

Utredningen föreslår att LiU:s arbete med uppdragsutbildning utvärderas – i relation till denna avsiktsförklaring - efter fem år, det vill säga under första halvåret 2023.

7.2 Utgångspunkter för utredningens förslag

Från den kartläggning som har presenterats i föregående kapitel har utredningen dragit ett antal slutsatser, som sedan har legat till grund för förslaget. Några av dessa slutsatser presenteras i de avsnitt som nu följer.

7.2.1 Svårigheter att bemanna uppdragsutbildning och liten beredskap för distansutbildning kan inte åtgärdas genom förslaget

Representanter för fakulteterna och institutionerna vid LiU identifierar befintliga och potentiella hinder för ett framgångsrikt arbete med uppdragsutbildning vid LiU. De hinder som tas upp är framför allt:

- svårigheter att bemanna uppdragsutbildningar med lärare
- LiU saknar tillräcklig förmåga att bedriva utbildning som är helt eller delvis webbaserad
- svårt att ha administrativ beredskap
- en för hög OH-nivå som omöjliggör en konkurrensmässig prissättning
- avsaknad av en universitetsgemensam OH som möjliggör en enhetlig prissättning
- osäkerhet och kort framförhållning
- brist på stöd i arbetet med uppdragsutbildning, och slutligen
- om universitetsledningen inte skulle visa ett tydligt ledarskap och signalera att uppdragsutbildning är något som LiU ska bli bättre på.

Utredningen har haft som ambition att i sitt förslag ta hänsyn till dessa synpunkter och att undanröja eller mildra konsekvenserna av de hinder som beskrivs. Samtidigt måste utredningen bedöma vilka av dessa hinder som utredningen rimligtvis inte kan hantera i sitt förslag.

Utredningens slutsats har varit att den kan utforma ett förslag som erbjuder möjligheter att hantera eller minska konsekvenserna av de sex sista, men inte de två första hindren. Om lärarbemanningen med tiden skulle visa sig vara ett olösligt problem som omintetgör alla andra ansträngningar att göra det som beskrivs i avsiktsförklaringen ovan, kan det vara helt avgörande för uppdragsutbildningen vid LiU att institutionerna och universitetsledningen för en diskussion om hur LiU ska hitta vägar för att hantera problemet.

När det gäller webbaserad distansutbildning sätter utredningen sin förhoppning till att en pågående utredning om distansutbildning vid LiU ska leda till ett utvecklingsarbete som kan undanröja detta hinder.

7.2.2 Uppdragsutbildning ska vara en kärnverksamhet vid LiU

LiU har, liksom andra lärosäten, ett tydligt uppdrag att bedriva uppdragsutbildning. Uppdragsutbildning bör ses som ett instrument för samverkan och som något som

blir till i samverkan med det omgivande samhället. Samverkan ingår i universitetens och högskolornas uppgifter.³⁷

Utredningens slutsats är att en strategi för ökad volym av uppdragsutbildning är att betrakta och bör hanteras som en kärnverksamhet och inte som en sidoverksamhet. Ett sådant synsätt får konsekvenser i olika frågor och på olika nivåer – utredningen drar slutsatsen att en universitetsgemensam funktion ska vara organisatoriskt placerad i myndigheten. Den tanken ges dessutom ett starkt stöd i intervjuerna med olika aktörer på LiU.

7.2.3 Uppdragsutbildning vid LiU bör ses som ett "kunskapsprojekt" och inte ett affärsprojekt

Den uppdragsutbildning som LiU erbjuder ska vara kopplad till examensrätten och den ska vila på vetenskaplig grund i syfte att bidra till ett livslångt lärande. Den ska inte bedrivas i syfte att göra vinst.³⁸ Den kan, genom den dialog med uppdragsgivare och yrkesverksamma som den erbjuder, berika och utveckla forskning och övrig utbildning vid LiU. Uppdragsgivarna värdesätter och ger stor betydelse åt att den utbildning som universitetet erbjuder vilar på vetenskaplig grund. Uppdragsgivarna ser samverkan med LiU om uppdragsutbildning som en möjlighet att stärka båda parter förmåga att göra kvalificerade analyser av nuvarande och framtida kunskapsbehov. LiU bör inta en pådrivande roll i denna samverkan.³⁹

Utredningens slutsats är att detta att bedriva uppdragsutbildning ska betraktas som ett "kunskapsprojekt" och inte ett affärsprojekt. Det betyder inte att uppdragsutbildning inte, liksom all annan verksamhet vid LiU, skulle förväntas vara ekonomiskt bärkraftig. Det betyder heller inte att betydelsen av sådant som marknadsföring och kommunikation negligeras. Men ett sådant synsätt får konsekvenser för hur LiU väljer att organisera sig och arbeta för en ökad volym av uppdragsutbildning.

En strategi för en ökad volym av uppdragsutbildning blir till exempel att organisera arbetet på ett sådant sätt att de som har i särskilt uppdrag att samverka för uppdragsutbildning har en förankring i det kunskapsområde som en utbildning vilar på. En annan att ha bra rutiner för att ta ett kvalitetsansvar för all uppdragsutbildning, såväl poänggivande som icke poänggivande.

³⁷ SFS 1992:1434 Högskolelagen

³⁸ SFS 2002:760 Förordning om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor

³⁹ UKÄ 2016:8 Uppdragsutbildning vid universitet och högskolor

7.2.4 LiU behöver utveckla kunskap och rutiner för att bedriva mer uppdragsutbildning

I intervjuer med institutioner, fakulteter och uppdragsgivare framkommer att LiU på olika sätt ofta saknar rutiner, organisation och kunskap för att arbeta med uppdragsutbildning. Kontakter med andra universitet visar att det ingår många moment i arbetet med uppdragsutbildning som kräver tid, engagemang och olika typer av kunskap. Institutionerna vid LiU har olika erfarenhet av att arbeta med uppdragsutbildning; en del har gjort det i ganska stor utsträckning och har etablerade kontakter med uppdragsgivarna. För en del andra är det inte alls fallet. Samtidigt är ambitionen vid LiU att volymen ska öka i avsevärd omfattning, att det ska ske så fort som möjligt och att den uppdragsutbildning som LiU erbjuder ska vara av god kvalitet. Granskningar av landets lärosäten visar att en sammanhållen funktion för uppdragsutbildning ökar sannolikheten för fungerande rutiner och arbetssätt.⁴⁰

Utredningens slutsats är att en strategi för en ökad volym av uppdragsutbildning bör inkludera idéer om hur LiU ska

- kunna koordinera och dra nytta av den kunskap och erfarenhet som redan finns på institutioner, fakulteter och Holding AB.
- skapa förutsättningar för att utveckla ny kunskap om arbetssätt, regelverk, omvärldens behov och förutsättningar.
- kunna organisera sig på ett sätt som tydliggör interna processer, ansvarsfördelning och organisering av verksamhetsstöd (vilket också efterfrågas i direktiven till utredningen).

7.2.5 Förslaget måste beakta de förhållanden som råder vid LiU

Vad som avgör graden av framgång under ett lärosätes arbete med uppdragsutbildning är inte helt lätt att avgöra. Framgången kan bero på sådant som: lärosätets geografiska läge (det vill säga vilka uppdragsgivare som finns i närområdet); rådande förutsättningar att bemanna uppdragsutbildningen (med egna lärare eller genom samarbete med andra lärosäten); förmågan att bedriva distansutbildning; förutsättningarna att ha en konkurrensmässig prissättning med full kostnadstäckning; i vilken grad lärosätet har etablerade och inarbetade relationer med uppdragsgivare; vilka uppdragsgivare lärosätet har; huruvida ett lärosätes starka forsknings- och utbildningsområden "svarar" på de behov som uppdragsgivarna har; om lärosätet lyckas organisera arbetet med

⁴⁰ UKÄ 2016:8 *Uppdragsutbildning vid universitet och högskolor*; HSV 2003 *Tillsynsrapport Uppdragsutbildning – en vägledning*

uppdragsutbildning på ett sätt som visar sig fungera utifrån de förutsättningar som finns.

Listan kan säkert göras längre, men utredningens poäng är att svaret på frågan om vad som leder till framgång eller inte då ett lärosäte bedriver uppdragsutbildningsverksamhet ofta är komplext.

Utredningens slutsats är att det är viktigt att bedöma vad som behövs för att LiU ska förmå möta den utmaning som det trots allt innebär att mobilisera för mer uppdragsutbildning. Ett förslag till strategi måste ta hänsyn till de förutsättningar som råder vid LiU.

7.2.6 Samverkan om uppdragsutbildning kräver tid, engagemang och kunskap

Kartläggningen visar att det kan ta tid och kräva kunskap att skapa tillitsfulla relationer och engagemang i arbetet med uppdragsutbildning, internt och i relation till uppdragsgivarna. Uppdragsgivare fungerar på olika sätt, har olika behov, resurser och förutsättningar att arbeta med fort- och vidareutbildning, vilket kan kräva olika former för samverkan.

Utredningens slutsats är att en strategi för att få en ökad volym av uppdragsutbildning vid LiU är att utveckla kunskap om samverkan om uppdragsutbildning i olika kontexter och under olika villkor.

7.2.7 Uppdragsutbildning ska vara en "avgränsad" verksamhet

Den kunskap och de erfarenheter och kontakter som uppdragsutbildning kan ge kan berika annan verksamhet vid LiU. Samtidigt är det viktigt att veta och kunna visa att uppdragsutbildning inte påverkar ordinarie utbildning på ett negativt sätt. En högskola ska ha överblick och kontroll över de kostnader, intäkter och aktiviteter som rör uppdragsutbildningen.⁴¹ En rekommendation är att högskolorna har en sammanhållen funktion för uppdragsutbildning som ansvarar för detta.⁴² Intervjuer med representanter för institutionerna och fakulteterna vid LiU ger stöd åt tanken att LiU skulle ha en universitetsgemensam funktion för uppdragsutbildning. En tydlig majoritet av representanterna för fakulteter och institutioner anser att en sådan funktion ska ligga inom myndigheten, bland annat eftersom uppdragsutbildning ska ses en kärnverksamhet. Verksamheten ska synas i LiU:s omsättning.

Utredningens slutsats är att en strategi för att, på ett ordnat och ändamålsenligt sätt, bedriva en ökande volym av uppdragsutbildning kan vara att inrätta en universitetsgemensam funktion inom myndigheten.

⁴¹ SFS 2002:760 *Förordning om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor*

⁴² UKÄ 2016:8 *Uppdragsutbildning vid universitet och högskolor*;
HSV 2003 *Tillsynsrapport Uppdragsutbildning – en vägledning*

Det förslag som nu presenteras har sin utgångspunkt i de slutsatser som har presenterats ovan.

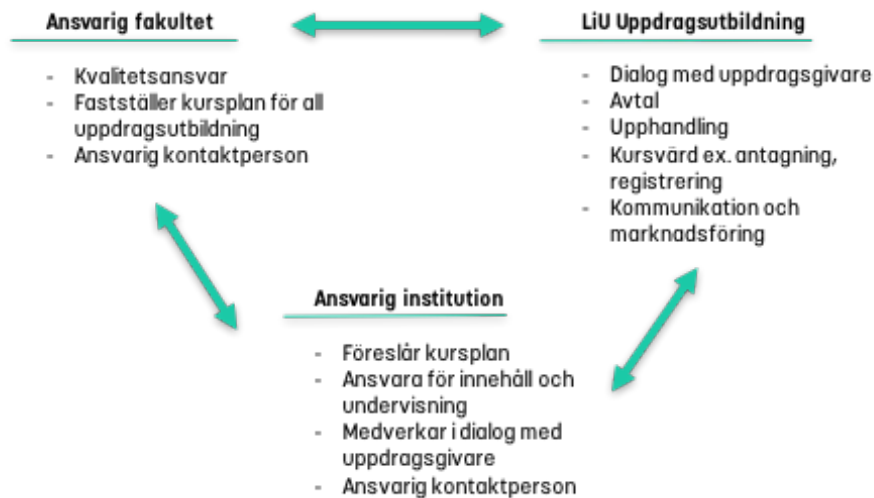
7.3 En organisation för en ökad volym av uppdragsutbildning

LiU bör organisera sig för att i större omfattning än idag kunna bedriva uppdragsutbildning som utformas i samverkan med det omgivande samhället, med hänsyn till förväntningar och krav som har redogjorts för tidigare i rapporten och, slutligen, utifrån de förutsättningar som finns vid LiU.

En utmaning att hantera är att en förändring ska ske förhållandevis snabbt, samtidigt som volymen av uppdragsutbildning vid LiU i dagsläget är förhållandevis liten. Utredningen bedömer att den strategi med vars hjälp denna utmaning ska hanteras bör utgå från att det behövs en samlad kraftansträngning vid LiU. Därför föreslår utredningen att LiU organiserar sig på ett sätt som innebär att institutionerna och fakulteterna - med stöd av och drivkraft från en universitetsgemensam funktion, LiU Uppdragsutbildning - driver det utvecklingsarbete som är nödvändigt.

Institutionerna, fakulteterna och LiU Uppdragsutbildning har ett gemensamt ansvar för arbetet med uppdragsutbildning vid LiU. Institutionerna och fakulteterna har huvudansvaret för uppdragsutbildningens utformning och för att innehållet vilar på vetenskaplig grund. LiU Uppdragsutbildning har huvudansvaret för att de uppdragsutbildningar som LiU ger fungerar på det sätt som har avtalats med uppdragsgivaren. LiU Uppdragsutbildning har också ett övergripande ansvar för att identifiera nuvarande och framtida kunskapsbehov i *samverkan* med omvärlden och institutionerna vid LiU. I uppdraget ligger att utveckla former för samverkan om uppdragsutbildning och skapa goda och tillitsfulla relationer till omvärlden.

En ökad volym av uppdragsutbildning kan bara åstadkommas i *samarbete* mellan institutionerna, fakulteterna och LiU Uppdragsutbildning. För att detta samarbete ska fungera krävs, vilket också formulerades redan i direktiven till utredningen, en tydlighet i ansvar och befogenheter hos de olika parterna på LiU. Figur 3 ger en övergripande och kortfattad bild av hur organisationen föreslås se ut.

Figur 3. Ansvar och befogenheter i den LiU-interna organisationen

Nedan följer en något mer detaljerad presentation av hur samarbetet mellan fakulteterna, institutionerna och LiU Uppdragsutbildning föreslås se ut.

7.3.1 Ansvarig institution

Till varje uppdragsutbildning utses en ansvarig institution där i normalfallet majoriteten av de lärare som medverkar i den enskilda utbildningen har sin hemvist och som också, i samverkan med LiU Uppdragsutbildning, utarbetar förslag till en kursplan. Institutionen ansvarar för:

- den enskilda uppdragsutbildningens utformning och innehåll
- att utse kursansvarig i samråd med LiU Uppdragsutbildning (kursansvarig på den ansvariga institutionen är en viktig aktör i samverkan med uppdragsgivaren och LiU:s "ansikte" utåt)
- schemaläggning
- bemanning; skriver avtal med andra lärosäten i de fall då lärare anlitas externt
- kompetensutveckling av lärare
- kursutveckling
- att i samråd med LiU Uppdragsutbildning ta fram förslag på kursplan
- att medverka i samverkan med uppdragsgivare, och
- kan i samarbete med LiU Uppdragsutbildning ta initiativ till ny uppdragsutbildning.

Vid varje institution finns en utsedd person med ett särskilt ansvar för att LiU:s engagemang i uppdragsutbildning fullföljs. Denna person förväntas vara insatt i vissa grundprinciper gällande uppdragsutbildning och kan fungera som en kanal mellan den egna organisationen och LiU Uppdragsutbildning. Ansvaret kan vila på

exempelvis prefekten, proprefekten eller någon annan funktion med nära koppling till institutionsledningen.

7.3.2 Ansvarig fakultet

Till varje uppdragsutbildning utses en ansvarig fakultet som:

- Tillser fakultetens kvalitetsansvar för uppdragsutbildning
- Ansvarar för fakultetens beslut om föreslagen kurs/utbildningsplan, oavsett om det är en poänggivande utbildning eller inte
- kan initiera uppdragsutbildning och tar då kontakt med LiU Uppdragsutbildning.

Vid varje fakultet finns en utsedd person med ett särskilt ansvar för att LiU:s engagemang i uppdragsutbildning fullföljs. Denna person förväntas vara insatt i vissa grundprinciper gällande uppdragsutbildning och ska fungera som en kanal mellan den egna organisationen och LiU Uppdragsutbildning.

7.3.3 LiU Uppdragsutbildning – ett stöd och en drivkraft

Uppdraget för LiU Uppdragsutbildning är att, tillsammans med institutioner och fakulteter, arbeta i enlighet med den avsiktsförklaring som har presenterats ovan. LiU Uppdragsutbildning ska fungera som ett stöd och en drivkraft i LiU:s arbete med uppdragsutbildning. Utredningen föreslår personella och kompetensmässiga resurser på LiU Uppdragsutbildning som bidrar till att LiU med kraft ska kunna uppnå de strategiska mål som den föreslagna strategin anger. Det möjliggör den positiva och snabba utveckling som eftersträvas.

LiU Uppdragsutbildning ska:

- fungera som en tydlig ingång till LiU för omgivningen i frågor som rör uppdragsutbildning, men också som en kontaktyta och "mäklare" för uppdragsgivare och institutioner
- ansvara för kommunikation av och information om uppdragsutbildning vid LiU; skapar en universitetsgemensam bild av LiU som utförare av uppdragsutbildning
- ha kunskap om och bevaka förändringar av regelverk och riktlinjer rörande uppdragsutbildning
- vara avtalsskrivande part; alla uppdragsutbildningar vid LiU dokumenteras och godkänns av LiU Uppdragsutbildning. På så sätt kan LiU vid varje tidpunkt sammanställa vilka utbildningar som har givits och ges.
- ha projektansvar; varje utbildning utgör ett redovisningsprojekt och LiU Uppdragsutbildning ansvarar för budget, projektredivisning etc.
- vara kursvärd och handha i princip all kursadministration (dock inte kursansvar, som exempelvis schemaläggning); kursvärdskapet innefattar sådant som att hantera antagning, registrering, ha kontakter med interna och eventuella externa föreläsare, lägga in informations- och

kursmaterial material på hemsidan, ha kontakter med deltagare, vid behov boka eller ha kontakt med uppdragsgivaren om lokaler etc.

- vara behjälplig då ansvarig institution behöver anlita lärare från andra universitet eller från andra delar av LiU
- bevaka presumtiva uppdragsgivares förfrågningar om anbud och hantera upphandlingar och avtal i nära samarbete med universitetsförvaltningens övriga funktioner
- ersätta institutionerna enligt en given och i förväg överenskommen ekonomisk ram för varje enskild utbildning
- redovisa alla intäkter och kostnader
- efter bedömning stödja en ansvarig institutions utveckling av en efterfrågad uppdragsutbildning (som är beställd eller som LiU vill marknadsföra) genom att till exempel anlita en lärare för kursutveckling.

Utredningen bedömer att LiU behöver utveckla arbetssätt för att öka volymen av uppdragsutbildning i en större omfattning. Dessutom behöver LiU finna former för hur uppdragsutbildningsverksamheten presenteras för omvärlden. Därför är förslaget att *all* uppdragsutbildning ges i samarbete mellan LiU Uppdragsutbildning, institutionerna och fakulteterna på det sätt som beskrivs här.

Från och med att den här föreslagna organisationen träder i kraft ska alltså all ny uppdragsutbildning ges genom LiU Uppdragsutbildning. Initialt och i ett övergångsskede kan institutioner som har redan slutna avtal om en uppdragsutbildning (och där avtalet inte gäller längre än fram till slutet av 2019) emellertid välja om de vill bedriva den utbildningen genom LiU Uppdragsutbildning eller inte. Om en institution väljer att inte göra ge utbildningen via LiU Uppdragsutbildning ska den ändå lämna en samlad redovisning av utbildningen till LiU Uppdragsutbildning, för att man där ska kunna ha den överblick som förväntas.

I ett övergångsskede gör LiU Uppdragsutbildning också en prioritering av vilka områden som det är möjligt att hantera för enheten.

7.4 LiU uppdragsutbildning – organisation och bemanning

7.4.1 Organisatorisk placering

LiU Uppdragsutbildning föreslås vara organisatoriskt placerad som en enhet på Internationaliserings-, forskningsstöds- och samverkansavdelningen (IFSA) på universitetsförvaltningen (UF). Det finns minst två argument för en organisatorisk placering vid UF och IFSA. För det första framstår en placering vid UF som en enkel och lämplig organisatorisk modell för en funktion som är universitetsgemensam och vars roll är att samverka med och aktivt stödja institutionerna i deras arbete med att utveckla och bedriva uppdragsutbildning. För det andra skulle denna organisatoriska placering kunna bidra till en positiv utveckling för både

uppdragsutbildningen och verksamhet som övriga enheter på IFSA stödjer: olika erfarenheter och kompetenser kan komma till nytta och utvecklas.

Arbetet med uppdragsutbildning skulle kunna utvecklas och stärkas genom att lämpliga personer som finns på IFSA och har stor erfarenhet av samverkansarbete, som en del i sin tjänst skulle kunna samarbeta med och bistå projektledarna (se nedan) på LiU Uppdragsutbildning i deras arbete. Det skulle innebära att LiU Uppdragsutbildning och annat samverkansarbete i viss mån "blandfinansieras".

På IFSA finns också International Office (IO), som stödjer internationell mobilitet för studenter, lärare och personal, samordnar utbytesprogram för anställda och studenter och ansvarar för mottagning av internationella utbytes- och mastersstudenter. I relation till denna enhet finns potentiella möjligheter till samarbete för att kunna möta behov som kan finnas i samband med internationella uppdragsutbildningar. Den kunskap och erfarenhet som finns vid IO kan i det sammanhanget vara mycket värdefull.

7.4.2 Organisation och bemanning

LiU Uppdragsutbildning ska erbjuda en arbetsplats och arbetsmiljö för dem som är knutna till enheten. Arbetsplatsen och gruppen kan då utgöra ett sammanhang som erbjuder möjligheter att utveckla en samlad kunskap om och erfarenhet av att arbeta med dels det praktiska genomförandet av uppdragsutbildning, dels samverkan om uppdragsutbildning. Det är en kunskap som de som arbetar som projektledare (se nedan) kan bära med sig till sina institutioner och fakulteter. Att LiU Uppdragsutbildning är en sammanhållen miljö är också viktigt för att det ska vara och uppfattas som en tillgänglig och lätt identifierbar miljö, både för andra på LiU och för uppdragsgivarna.

LiU Uppdragsutbildning arbetar utifrån fyra kunskapsområden (jmf Uppsala och Karlstad universitet, se kapitel fem). Vilka dessa områden blir diskuteras och planeras under hösten 2017 inom ramarna för ett utvecklingsprojekt (se nedan), tillsammans med fakulteter och institutioner. Ett område som kan ses som självklart är "skola och förskola" (se vidare nedan).

LiU Uppdragsutbildning bemannas av en chef, ett antal projektledare (minst en per fakultet), en projektkoordinator, en administratör, en kommunikatör och en ekonom motsvarande totalt 500 % anställning. *Chefens ansvar* är att leda och fördela arbetet på LiU Uppdragsutbildning samt strategiskt samverka internt och externt för att ändamålsenlig uppdragsutbildning av god kvalitet ska bedrivas vid LiU. Chefen bör tillsättas snarast, för att han eller hon ska kunna leda det utvecklingsprojekt som föreslås nedan.

Projektledarna är lärare vid LiU och rekryteras i görligaste mån från samtliga fakulteter vid LiU – på så sätt får arbetet på LiU uppdragsutbildning en tydlig koppling till hela universitetet. Varje utbildning betraktas som ett redovisningsprojekt och projektledarna ansvarar för projekt inom "sitt" kunskapsområde. Personella resurser som idag arbetar med samverkan för uppdragsutbildning flyttas över från LiU Skolsamverkan till LiU

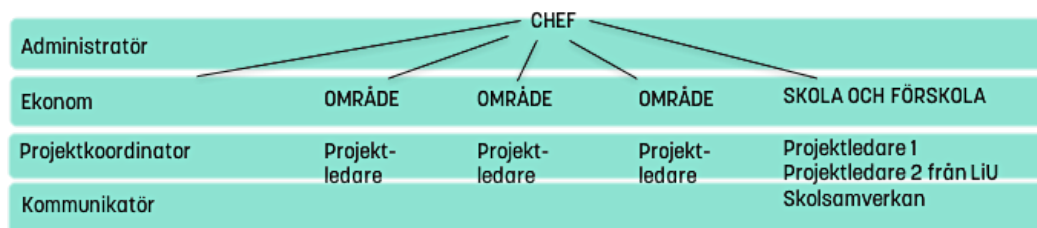
Uppdragsutbildning, så att det finns två projektledare inom kunskapsområdet "skola och förskola".

Projektledarna ska vara lärare med en förankring i forskning och utbildning som i väsentliga delar berör det kunskapsområde som de ansvarar för. De bör också ha, om inte stor erfarenhet av, så stort intresse för samverkan i utbildningsfrågor. Projektledarna rekryteras alltså från de tre fakulteterna och Utbildningsvetenskap efter samråd med respektive fakultetsledning. LiU uppdragsutbildning har att fastställa kompetensprofilerna. Hur rekryteringen av dessa projektledare ska gå till mer i detalj fastställs under hösten 2017.

Projektledarna ansvarar för avtal, projektredovisning, projektplaner och gör projektbudget. De ansvarar alltså för delar av det praktiska genomförandet av uppdragsutbildning. De arbetar också med att aktivt öka volymen av uppdragsutbildning och söker, i samverkan med uppdragsgivarna, möjligheter att genomföra nya uppdragsutbildningar.

Projektkoordinatorn ansvarar också för delar av det praktiska genomförandet, men då för sådant som bokning av lokaler, distribution av scheman och kursmaterial (som ansvarig institution har lämnat underlag för), antagning, kontakter med deltagare och utskick av intyg till deltagare.

Figur 4 ger en bild av den interna organisationen på LiU Uppdragsutbildning.

Figur 4. LiU Uppdragsutbildning – intern organisation

7.4.3 Uppdrag rörande uppdragsutbildning på LiU Skolsamverkan flyttas

I januari 2015 inrättades LiU Skolsamverkan, som organisatoriskt är knutet till området Utbildningsvetenskaps kansli. Ett av LiU skolsamverkans uppdrag är att ansvara för att samordna en samlad LiU-gemensam satsning på vidareutbildning av lärare och på uppdragsutbildning med fokus på personal inom skolområdet.⁴³ LiU Skolsamverkan ska ge stöd vad gäller kompetens, kursutveckling, administration och marknadsföring.

⁴³ Beslut Dnr LiU-2014-02277

En del i arbetet inom LiU Skolsamverkan är alltså att samverka med representanter för skola och förskola om uppdragsutbildning, och man har utvecklat värdefull erfarenhet och kunskap inom området.

Utredningen föreslår att den del i uppdraget som rör fort- och vidareutbildning i form av uppdragsutbildning (se ovan) flyttas till LiU Uppdragsutbildning. Det medför också att projektledarresursen inom området Skola och förskola blir större på LiU uppdragsutbildning, vilket utredningen ser som positivt. Kontakter med andra universitet och dialog med LiU Skolsamverkan visar att det är rimligt att tänka sig mer resurser inom detta kunskapsområde, inom vilket efterfrågan på uppdragsutbildning är stor.

Utredningen vill dock understryka betydelsen av att "överföringen" av dessa delar av LiU Skolsamverkan sker på ett sådant sätt att det goda varumärke som LiU Skolsamverkan redan har lyckats upparbeta inte skadas. Utredningens intervjuer med representanter från kommunerna visar att LiU Skolsamverkan redan är en uppskattad samverkanspart när det rör fort- och vidareutbildning.

I den mån övriga fakulteter vid LiU på annat sätt bedriver samlade insatser för ökad uppdragsutbildning bör de uppdragen också flyttas till LiU Uppdragsutbildning.

Hur den verksamhet i LiU Skolsamverkan som rör fort- och vidareutbildning i form av uppdragsutbildning ska överföras till LiU Uppdragsutbildning fastställs under hösten 2017.

7.5 En kalkylmodell för full kostnadstäckning

Som nämnts tidigare i denna rapport innebär Avgiftsförordningens krav på full kostnadstäckning att avgifter (det vill säga ersättningen från uppdragsgivaren) ska beräknas så att de helt täcker verksamhetens kostnader, både de direkta och de indirekta. Ekonomistyrningsverket (ESV) förtydligar vad kostnadstäckning innebär i relation till prissättningen på kurser: Eftersom avgifter av praktiska skäl ofta baseras på någon form av genomsnittligt beräknad kostnad eller volym, är det normalt att intäkterna från en kurs kan avvika från självkostnaden. Och "om intäkterna från en annan kurs i stället visar sig understiga självkostnaden så jämnar det ju ut sig".⁴⁴

I LiU:s fall ska det finnas täckning för de kostnader som institutioner, fakulteter och LiU Uppdragsutbildning har. Det är av största betydelse att LiU utvecklar en kalkylmodell som medför att LiU får ersättning för undervisning, kurs- och kompetensutveckling, kursmaterial, administration samt arbetet med att skapa och upprätthålla kontakter och tillitsfulla relationer med olika typer av befintliga och potentiella uppdragsgivare.

⁴⁴ ESV 2015:45, sid.20

En utgångspunkt i utredningens förslag till strategi för en ökad volym av uppdragsutbildning är (och måste enligt förordningen om uppdragsutbildning vara) att all uppdragsutbildningsverksamhet ska vara självfinansierad. I ett inledningsskede är det emellertid inte möjligt när det gäller LiU Uppdragsutbildning. En lösning skulle då kunna vara att LiU Uppdragsutbildning inledningsvis medges få ha ett budgeterat underskott som sedan ska tas igen. En annan är att LiU Uppdragsutbildning inledningsvis skulle finansieras av befintliga balanserade överskott avseende uppdragsverksamhet. Dessa balanserade medel skulle alltså avse redan genomförd uppdragsutbildning och medlen finns balanserade vid några institutioner. Medlen skulle då flyttas från institutionerna till LiU Uppdragsutbildning och institutionerna skulle kompenseras med en balanserad kapitalförändring från ordinarie utbildning. Utredningen föreslår att en modell för hur LiU Uppdragsutbildning kan finansieras i ett startskede fastställs under hösten 2017 (se nedan).

Utredningen kan se att det är möjligt för LiU att ha en OH-nivå för uppdragsutbildning som är differentierad från och lägre än den som finns för ordinarie utbildning. Det möjliggörs av att en del av det stöd som riktas till ordinarie grundutbildning på central nivå och framförallt fakultetsnivå, inte nyttjas av uppdragsutbildningen. Det är alltså på fakultetsnivå som en differentierad OH-nivå märks mest.

Utredningen bedömer att det är önskvärt att LiU har en kostnadsanpassad och universitetsgemensam OH-nivå för uppdragsutbildning, vilket också har ett starkt stöd i de intervjuer som har gjorts inom LiU. Det finns flera fördelar med en sådan OH-nivå, nämligen att den:

- kan underlätta för LiU att ha en konkurrensmässig prissättning
- skapar förutsättningar för en enhetlig prissättning av all uppdragsutbildning som LiU bedriver, vilket har framförts som önskvärt i samtalen med olika aktörer på LiU och bedöms som rimligt av utredningen
- gör det lättare att ekonomiskt beräkna vilka kostnader ett givet projekt (utbildning) faktiskt innebär, jämfört med om varje enhet har olika procentsatser.

Utredningen föreslår att en lägre och rättvisande OH-nivå för uppdragsutbildning fastställs under hösten 2017, som en del i den kalkylmodell som också ska fastställas under hösten.

7.6 Tidplan

Utredningen föreslår att strategin, och de praktiska åtgärder som den för med sig, ska träda i kraft den 1 januari 2018. För att det ska bli möjligt föreslår utredningen att LiU tillsätter ett utvecklingsprojekt under hösten 2017 vars uppdrag bland annat är att planera för och möjliggöra en start till början av 2018.

7.7 Ett förberedande utvecklingsprojekt

Utredningen bedömer att det krävs ett omfattande förberedelsearbete för att iscensätta den föreslagna strategin till januari 2018. Därför föreslår den alltså att LiU beslutar om ett utvecklingsprojekt som löper över perioden 1 september 2017 till 31 december 2017 och tillsätter en projektledare. I övrigt bemannas projektet med en administratör samt ekonomi, juridik- och kommunikationsstöd från universitetsförvaltningen.

7.7.1 Projektets uppdrag

Projektets uppdrag ska vara att på olika sätt underlätta genomförandet av den strategi som föreslås här. Projektet ska:

- påbörja dialog med institutioner och fakulteter om former för internt samarbete enligt ovan
- skapa förutsättningar för att LiU Uppdragsutbildning ska kunna fungera som arbetsplats
- påbörja rekryteringen av personal till LiU Uppdragsutbildning
- utforma kompetensprofiler, arbetsbeskrivningar mm för LiU Uppdragsutbildning
- finna former för hur den del i LiU Skolsamverkans uppdrag som rör fort- och vidareutbildning i form av uppdragsutbildning ska kunna överföras till LiU Uppdragsutbildning.
- ha en dialog med andra universitet med en universitetsgemensam funktion för uppdragsutbildning för att få veta mer om hur de arbetar (rutiner, arbetsbeskrivningar, samverkansformer etc)
- i dialog med institutioner och fakulteter (och andra universitet, se föregående punkt) identifiera vilka kunskapsområden som det kan vara relevant och rimligt att arbeta inom för LiU Uppdragsutbildning och för LiU som helhet: Utifrån vilka logiker ska dessa områden identifieras och avgränsas för att bli användbara verktyg i arbetet med uppdragsutbildning?
- påbörja dialog med institutioner och fakulteter om anknytning av befintlig uppdragsutbildning till LiU Uppdragsutbildning
- utveckla handlägningsordning för uppdragsutbildning vid LiU
- lämna förslag till en kalkylmodell för uppdragsutbildning
- lämna förslag till en lägre och rättvisande OH-nivå för uppdragsutbildning fastställs under hösten 2017
- lämna förslag på hur LiU Uppdragsutbildning ska finansieras i ett initialskede
- informera omvärlden om LiU:s strategi för uppdragsutbildning
- revidera LiU:s riktlinjer för uppdragsutbildning så att de stödjer och harmonierar med strategin för en ökad volym av uppdragsutbildning
- revidera LiU:s riktlinjer för bisyssla så att de stödjer och harmonierar med strategin för en ökad volym av uppdragsutbildning.

7.7.2 Projektets bemanning

Projektledare	100 %
Administration	20%
ekonomi, juridik- och kommunikationsstöd från universitetsförvaltningen	

I den mån som det bedöms som lämpligt är den nuvarande styrgruppen villig att fortsätta som styrgrupp även för detta projekt.

7.8 Utredningens förslag i korthet

Utredningen föreslår att LiU beslutar

- att den vision och avsiktsförklaring som presenterats ovan ska gälla från den 1 januari 2018
- att den interna arbets- och ansvarsfördelning som förslås ska gälla från och med den 1 januari 2018
- att uppdra till fakultetsledningarna att till senast den 1 januari 2018 utse en person med särskilt ansvar för att LiU:s engagemang i uppdragsutbildning fullföljs
- att uppdra till institutionsledningarna att till den 1 januari 2018 utse en person med särskilt ansvar för att LiU:s engagemang i uppdragsutbildning fullföljs
- att LiU Uppdragsutbildning inrättas från den 1 januari 2018, med den organisatorisk hemvist, interna organisering och bemanning som utredningen föreslår
- att uppdra till universitetsdirektören att snarast rekrytera en chef för LiU Uppdragsutbildning
- att all ny uppdragsutbildning vid LiU fr o m inrättandet av LiU Uppdragsutbildning ska ges genom LiU Uppdragsutbildning
- att initialt och i ett övergångsskede kan institutioner som har redan slutna avtal om en uppdragsutbildning (och där avtalet inte gäller längre än fram till slutet av 2019) välja om de vill bedriva den utbildningen genom LiU Uppdragsutbildning; om valet blir att inte göra det, ska en samlad redovisning av utbildningen lämnas till LiU Uppdragsutbildning
- att den verksamhet i LiU Skolsamverkan som rör fort- och vidareutbildning i form av uppdragsutbildning ska överföras till LiU Uppdragsutbildning till januari 2018
- att LiU:s arbete med uppdragsutbildning ska utvärderas år 2023 och då ställas mot den föreslagna avsiktsförklaringen

- att LiU under hösten 2017 ska fastställa en kalkylmodell för uppdragsutbildning
- att LiU under hösten 2017 ska fastställa en lägre och rättvisande OH-nivå för uppdragsutbildning
- att tillsätta ett utvecklingsprojekt som löper under perioden 1 juni 2017-31 december 2017 och som har det uppdrag och den bemanning som utredningen föreslår
- att uppdra till universitetsdirektören att för utvecklingsprojektets räkning rekrytera en projektansvarig, samt tillsätta administrations- , ekonomi- juridik- och kommunikationsstöd från universitetsförvaltningen enligt utredningens förslag
- att tillsätta en styrgrupp för utvecklingsprojektet enligt utredningens förslag.

8 Referenslista

ESV (Ekonomistyrningsverket) 2015:45 *Att ta betalt med 4§ avgiftsförordningen*

HSV (Högskoleverket) 2003 *Tillsynsrapport Uppdragsutbildning – en vägledning*

HSV (Högskoleverket) 1999:14R *Högskolans uppdragsutbildning*

LiU Projektdirektiv för utredningen *Strategi för uppdragsutbildning: ökade volymer i extern fort- och vidareutbildning*, Dnr LiU 2016-00685

LiU Riktlinjer för uppdragsutbildning vid LiU, Dnr LiU-2011-00651

Regeringens prop. 2016 17:50 *Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft* (Stockholm: Utbildningsdepartementet)

Regeringens prop. 2001 02:15 *Den öppna högskolan* (Stockholm: Utbildningsdepartementet)

Regeringens prop. 2001 02:2 *FoU och samverkan i innovationssystem*

RiR (Riksrevisionen) 2016:15 *Det livslånga lärandet inom högre utbildning* (Stockholm: Riksrevisionen)

SFS 2002:760 *Förordning om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor*

SFS 2017:206 *Förordning om ändring i förordningen (2002:760) om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor*

SFS 1992:1434 *Högskolelagen*

SFS 1992:191 *Avgiftsförordningen*

SUHF (Sveriges universitets- och högskoleförbund) 2001 *Hur ska högskolan öka uppdragsutbildningen*

UKÄ (Universitetskanslersämbetet) 2016:8 *Uppdragsutbildning vid universitet och högskolor*

UHRFS (Universitets- och högskolerådets författningssamling) 2013:11 *Universitets- och högskolerådets föreskrifter om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor*

Bilaga 1 Förrordningen om uppdragsutbildning

1 § Ett universitet eller en högskola som har staten som huvudman och som omfattas av högskolelagen (1992:1434) får bedriva uppdragsutbildning enligt bestämmelserna i denna förrordning.

Definitioner

2 § Med högskola avses i fortsättningen såväl universitet som högskola, och med uppdragsutbildning utbildning som anordnas mot avgift från annan än en fysisk person för den som uppdragsgivaren utser.

Utbildningar

3 § En högskola får bedriva uppdragsutbildning bara om den knyter an till sådan högskoleutbildning på grundnivå eller avancerad nivå som högskolan har examensrätt för.

Om uppdragsgivaren är svenska staten, en svensk kommunal myndighet, ett svenskt landsting eller en motsvarande offentlig uppdragsgivare från ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) gäller utöver första stycket att uppdraget ska avse

1. personalutbildning, eller
2. utbildning som behövs av arbetsmarknadsskäl eller av biståndspolitiska skäl.

Trots det som anges i andra stycket 1 får uppdraget avse utbildning av personer som inte är anställda hos uppdragsgivaren, om utbildningen enligt beslut av regeringen ska ges på uppdrag av svenska staten för en bestämd kategori av personer.

När det inte är fråga om en offentlig uppdragsgivare gäller i stället utöver första stycket att uppdraget ska avse personalutbildning som är ägnad att få betydelse för deltagarnas arbete åt uppdragsgivaren. Förrordning (2010:1779).

3 a § Trots det som anges i 3 § första och andra styckena får grundutbildning till polisman enligt 4 § förrordningen (2014:1105) om utbildning till polisman bedrivas som uppdragsutbildning, om utbildningen enligt beslut av regeringen får ges av en högskola på uppdrag av svenska staten. Förrordning (2014:1300).

Utbildningarnas bedrivande

4 § Uppdragsutbildning får inte bedrivas på ett sådant sätt eller i en sådan omfattning att den får en negativ inverkan på den högskoleutbildning på grundnivå eller avancerad nivå som högskolan ska bedriva.

När en högskola anordnar uppdragsutbildning som omfattar studier motsvarande mer än 60 högskolepoäng, ska högskolan skriftligen underrätta Universitetskanslersämbetet om det. Förrordning (2012:718).

Avgifter

5 § Vid uppdragsutbildning tillämpas avgiftsförrordningen (1992:191). Högskolorna får själva bestämma avgiftens storlek. Avgiften skall beräknas så att full kostnadstäckning uppnås.

Examensbevis och kursbevis

6 § De som deltar i uppdragsutbildning får ges betyg och examensbevis eller kursbevis enligt bestämmelserna för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå, om samma kvalitetskrav ställs på uppdragsutbildningen som på motsvarande högskoleutbildning. Detta gäller även om deltagarna saknar behörighet för tillträde till högskoleutbildning. Förrordning (2007:424).

Tillgodoräkande

7 § Den som har gått igenom en sådan uppdragsutbildning som avses i 6 § har rätt att tillgodoräkna sig utbildningen som högskoleutbildning på grundnivå eller avancerad nivå. Förrordning (2007:424).

Ytterligare föreskrifter

8 § Universitets- och högskolerådet får meddela de ytterligare föreskrifter som behövs för tillämpningen av denna förrordning. Förrordning (2012:718).

Övergångsbestämmelser

2007:424

1. Denna förrordning träder i kraft den 1 juli 2007.
2. Den som före den 1 juli 2007 har påbörjat en uppdragsutbildning men då inte slutfört den har rätt att tillgodoräkna sig utbildningen som grundläggande högskoleutbildning enligt de äldre bestämmelserna, dock längst till och med utgången av juni 2015.

Bilaga 2 Tillägg i förordningen

Förordning om ändring i förordningen (2002:760) om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor;
utfärdad den 9 mars 2017.

Regeringen föreskriver att 3 § förordningen (2002:760) om uppdrags- utbildning vid universitet och högskolor ska ha följande lydelse.

3 § 1 En högskola får bedriva uppdragsutbildning bara om den knyter an till sådan högskoleutbildning på grundnivå eller avancerad nivå som högskolan har examensrätt för.

Om uppdragsgivaren är svenska staten, en svensk kommunal myndighet, ett svenskt landsting eller en motsvarande offentlig uppdragsgivare från ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) gäller utöver första stycket att uppdraget ska avse

1. personalutbildning, eller
2. utbildning som behövs av arbetsmarknadsskäl eller av bistånds- politiska skäl.

Trots det som anges i andra stycket 1 får uppdraget avse utbildning av personer som inte är anställda hos uppdragsgivaren, om utbildningen enligt beslut av regeringen ska ges på uppdrag av svenska staten för en bestämd kategori av personer.

När det inte är fråga om en offentlig uppdragsgivare gäller utöver första stycket att uppdraget ska avse personalutbildning som är ägnad att få betydelse för deltagarnas arbete åt uppdragsgivaren eller utbildning som behövs av arbetsmarknadsskäl.

Bilaga 3 Intervjuer och möten

Intervjuer och möten vid LiU

Våren 2016

- Prefekterna vid IEI, ISY, IBL, IMH, ISV, Tema och IKK
- Kanslicheferna vid Medicinska fakulteten, Tekniska fakulteten och Filosofiska fakulteteten

Våren 2017

- Prefekterna vid MAI, IFM, ITN, ISAK och Tema (ny prefekt)
- Medicinska fakulteteten, prodekanen för utbildning
- UV, LiU Skolsamverkan
- Möte med kanslichefer
- IMH ledningsråd (avdelningschefer)
- Två kursansvariga för uppdragsutbildning
- Göran Hessling, universitetsråd vid LiU
- Roger Klinth, vicerektor för utbildning och ansvarig för en utredning om användningen av IKT i utbildningen vid LiU
- Spetsa AB 3 februari 2017
- Prefektledningsrådet (PLR)
- Rektors ledningsråd
- Rektors måndagsmöten

Intervjuer och möten med målgruppen/uppdragsgivarna

Våren 2017

- Nio kommuner, däribland Linköping och Norrköping (utbildnings- och socialförvaltningarna samt koordinator kommunstyrelsens kontor i Norrköping)
- Mjärdevi Science Park AB
- Region Östergötland
- Företagarna, VD
- Telia, HR-strateg

Intervjuer och möten med andra universitet

Våren 2017

- Uppsala universitet, chefen för Avdelningen för uppdragsutbildning
- Karlstad universitet, VD för dotterbolaget Uppdrags AB
- Umeå universitet, samordnare vid enheten för Externa relationer